

www.kaks.fi

polemiikki

tuoreen kuntatiedon erikoislehti

1/2017

**Herätys kuntajohtaja!
Somen aika on tullut**

**Madonluvut suomalaiselle
sote-johtamiselle**

**Puskaradiolla ratkaiseva
rooli valinnanvapaudessa**

tään
ki mukana!

KESKUSTELIJAT:

Hotelli Tornin kabinetti 8.2.2017

ANU VEHVILÄINEN

Kunta- ja uudistusministeri

MATTI APUNEN

Elinkeinoelämän valtuuskunnan EVA:n johtaja

MIKKEL NÄKKÄLÄJÄRVI

Demarinuorten puheenjohtaja,
johtamisen opiskelija Lapin yliopistossa

Keskustelua luotsaa **ANTTI MYKKÄNEN**

Polemiikki-lehden päätoimittaja

INTOA
PINKKENÄ

IKKUNA
AUKI
MARKKI

teksti | Eeva-Liisa Hynynen kuvat | Markku Ojala

PIDOT TORNISSA:

puhetta vallasta ja kunnasta

Tervetuloa Helsingin kattojen ylle. Äänessä Anu Vehviläinen, Matti Apunen ja Mikkel Näkkäläjärvi.

Polemiikki kutsui kunta- ja uudistusministerin, EVA:n johtajan ja Demarinuorten puheenjohtajan Hotelli Tornin kattokabinettiin aamiaispöydän ääreen keskustelemaan tulevaisuuden kunnan olemuksesta, sote- ja maakuntauudistuksista, huhtikuun kuntavaaleista, vallasta ja vallattomuudesta.

Päätoimittaja Antti Mykkänen muistuttaa heti kättelyssä, että tavoitteena on – hulppean näköalan siivittämänä – tähtyä tätä päivää pidemmälle.

Antti M.: Mikä on tulevaisuuden ideaalikunta, mitä se tekee 2020-luvulla?

Anu V.: Juuri eilen parlamentaarinen työryhmä julkisti väliraporttinsa tulevaisuuden kunnasta. Työryhmä hahmotteli neljä skenaariota: *Innotava elinvoimakunta, Ratkaisut etsivä kunta, Laiska kunta ja Lannistunut kunta*, jossa viimeinen sammuttaa valot. Haluan itse uskoa kuntien toimintakykyyn. Ajattelen, että tulevaisuuden kunta on itseensä luottava, uudistuskyykinen kunta, jolla on uskallusta toimia. Jos kunnalta puuttuu uudistuskyyky ja uskallus, silloin se on pian entinen kunta.

Matti A.: Kuntien tehtävänä on järjestää paikallinen itsehallinto. Jossain vaiheessa se on alkanut tarkoittaa sitä, että kunnista on tullut itseisarvoisia palvelun tuottajia. Minulle kunnan idea ei ole koskaan ollut oma palveluiden tuotanto vaan päättäminen siitä miten palvelut parhaiten järjestetään. Tulevaisuuden kunnan täytyy olla avoimempi markkinoille, suhtautua vakavasti siihen, että kilpailu on todellista ja toimia sen mukaisesti.

Mikkel N.: Kuntien täytyy olla jatkossakin riittävän vahvoja voidakseen hoitaa ne palvelut, jotka kunnille jäävät: koulutus, elinkeinot, kirjasto, liikunta, päivähoito. Ja ennen kaikkea toivon, että kunta ottaisi kopin nuoris- ta yhä vahvemmin, siinä on iso tehtävä tulevaisuuden kunnalle.

Anu V.: Mikkel, olen samaa mieltä. Nuorten pitäisi päästä vaikuttamaan asioihin jo paljon ennen kuin lautakunta käsittelee nuoria koskevia asioita. Koppi pitäisi pystyä ottamaan mahdollisimman varhain. Matille sanoisin, että tulevaisuuden kunnan pitäisi olla julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin moderni kolmikanta. Toivon, että kunnissa haettaisiin rohkeammin kumppaneita kuin mitä tähän asti on tehty.

jatkuu >

jatkuu >

Matti A.: Olennaista on, että kunnissa osataan pitää veronmaksajan etu keskiössä. Kunta ei ole automaattisesti tehokkaampi kuin yritykset, eivätkä yritykset automaattisesti tehokkaampia kuin kunta. Tarvitaan aitoa kilpailua, jossa avataan palvelutuotannon ehdot ja annetaan yrityksille ja kolmannelle sektorille aito mahdollisuus toimia. Palvelualoite olisi hyvä asia.

Mikkel N.: Pitää muistaa, että kunnat ovat erilaisia. Itseäni huolestuttaa se, mitä tämä suuri muutos tarkoittaa syrjäseudun kunnissa, kun iso osa budjeteista viedään pois ja samalla viedään pois vaikutusvaltaa keskeisiin palveluihin. Silti toivon, että sote-uudistus saadaan maaliin.

Kuntatalous vahvistuu vuoteen 2030 mennessä? Taloudelliset paineet ovat jatkossa sote-maakunnilla.

Antti M.: Jos kunnille jää pelivaraa, mihin pelivara pitäisi käyttää?

Mikkel N.: En olisi yhtä optimistinen tuosta. Kyllä kuntien sote-tuototkin lähtevät pois, viilauksia tulee varmaan myös valtionosuuksiin. En ole kovinkaan toiveikas, että jakovaraa olisi. Jos olisi, niin se pitäisi käyttää fiksuihin investointeihin.

Anu V.: Minua harmittaa sellainen ajattelu, että kunnat ja maakunnat olisivat vastakkain. Sama veronmaksaja maksaa kaiken. Kun sanotaan, että kunnille pitäisi korvata sote-omaisuus, joka siirtyy kunnilta maakunnille, niin ajattelen, että kertaalleen verovaroilla maksettua ei pitäisi maksaa toista kertaa verovaroilla.

Antti M.: Millaisia asukkaita haluaisit tulevaisuuden kuntaanne?

Mikkel N.: Luin juuri Ylen verkkosivuilta uutisen, jonka mukaan kunnat haluavat vanhuksia sote-uudistuksen jälkeen, kun menot siirtyvät maakunnille. Oikeasti menestysstrategia on se, että kaikenikäisten palvelut ovat kunnossa, että kunnassa kannattaa yrittää ja on kannattavaa työllistää – ja että on kannattavaa investoida kuntaan.

Matti A.: Tähän kysymykseen on hyvä vastaus, että kuntaan kannattaa haluta yri-

tyshenkisiä ihmisiä.

Anu V.: Haluaisin omatoimisia kuntalaisia, jotka tarttuvat toimeen. Ehkä strategisen puolen ongelma on siinä, että kunnissa halutaan olla vähän liiaksi kaikkea. Olisi tärkeää, että kunnat uskaltaisivat tehdä omia valintojaan ja että päätöksenteon ylätasolla siedettäisiin kuntien erilaistuminen.

Matti A.: Pitäisi päästä eroon nollasummapelistä, siitä ajattelusta, että kuka voittaa ja kuka häviää. Se on tyypillinen tulonjakoajattelu, jonka sijaan kuntien pitäisi harjoittaa tulonmuodostusajattelua. Kunta on mieltänyt itsensä varsin pitkälti rahanjakoapparaatiksi.

Mitä uusi kunta tekee, elinvoimaa ja yhteisöllisyyttä vai palveluja?

Antti M.: Kansa vastasi meille, että ykkösenä on elinvoimasta huolehtiminen, kakosena asukkaiden yhteisö eli demokratia. Viimeiselle sijalle jäi palveluiden tuottaminen, vaikka kuntaväki on vielä kovin kiinni tässä palveluiden järjestämisen ajattelussa. Mitä ajattelette?

Matti A.: Fiksu kansa. Olen samaa mieltä.

Mikkel N.: Elinvoimaisuuteen liittyy innostava ilmapiiri, kyky kannustaa yrityksiä, mutta elinvoima liittyy myös nuorisokysymyksiin: onko nuorisolle tiloja, mahdollisuuksia tehdä asioita itse, huomioidaanko nuoret kunnan jäseninä, kannustetaanko heitä toimimaan?

Anu V.: Moni ymmärtää elinvoimatehtävän kovana elinkeinopolitiikkana. Elinvoimaa on myös myönteinen fiilis, että on hyvä olla, on luottamus, vireä ilmapiiri ja

palvelut ovat enemmän avoinna kuin kiinni - ja että annetaan ihmisille mahdollisuus toteuttaa itseään.

Miksi kuntalaisesta veronmaksajana puhutaan niin harvoin?

Matti A.: Verokeskustelua käydään kylläkin valtakunnan tasolla, mutta ei kunnan tasolla. Kun kuntaveroa päätetään nostaa, siitä ei lähdetä kaduille kapinoimaan. Mistä tämä johtuu? Itse toivoisin luovuutta palveluiden järjestämisessä, että olisi halua ratkaista asioita muillakin tavoilla kuin normeilla ja veronkorotuksilla.

Mikkel N.: Matti, miksi ihmiset eivät lähde sinne barrikadeille? Ehkä syy on se, että ihmiset eivät ole veronkorotuksia vastaan? Pieni korotus voidaan hyväksyä, jos turvataan palvelut.

Anu V.: Totta on, että yleisestä veroprosentista ei puhuta kovinkaan paljon, mutta sen sijaan aikoinaan kestoaihe oli koiravero. Kiinteistövero kylläkin keskusteluttaa kuntalaisia.

Antti M.: Mikä on kunnan tulorahotuksen suunta ja vielä erikseen kiinteistöveron suunta?

Matti A.: Tämä ei ole ennuste vaan toive, että jos nyt jotakin veroa pitää nostaa, niin nostettakoon sitten kiinteistövero.

Anu V.: Sote-uudistuksen jälkeen kunnilla on aluksi stabiili tilanne, kun kuntien talouteen kohdentuvat muutokset kompensoidaan. Menetyksensä saa olla enintään 100 euroa per asukas. Kiinteistöveron osuus tulee jatkossa olemaan merkittävä. Mutta Matille sanoisin, että eivät kunnat kevein perustein veroja nosta. Kyllä siellä on va-

Kun kunnissa säästetään, siellä jätetään luistelukentät jäädyttämättä.

kava harkinta taustalla.

Matti A.: Vähän provosoiden, kun kunnissa säästetään, siellä jätetään luistelukentät jäädyttämättä. Säästökeinoina puututaan johonkin täysin triviaaliin, että voidaan osoittaa, ettei ole mitään muuta tehtävissä kuin korottaa veroja. Minusta se on ilveilyä.

Kansa on kriittinen.

Onko vallalla oikeutusta?

Antti M.: KAKS:n tekemän kyselyn mukaan kansalaisten enemmistö ei näytä luottavan minkään tason päättäjiin. Enemmistö vastanneista ei luota kuntapättäjiin, ei kansanedustajiin, ei europarlamentaarikoihinkaan. Yhdysvalloissa kaksi kolmesta ei käy äänestämässä. Mikä on vastaus siihen, että Suomen tie ei olisi samanlainen?

Anu V.: Mikkelin kaupunginjohtaja Timo Halonen väitteli viime syksynä kuntien maineesta ja haluan jakaa hänen ajatuksensa siitä, että kunnalla ja kuntalaisilla pitää olla yhteinen tarina. Jos asukkailla on eri tarina kuin kaupungin hallinnolla, rahalla käytävä kampanjointikaan ei auta. Olen sitä mieltä, että vaalit neljän vuoden välein on liian vähän, jos ajatellaan kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksia. Laki turvaa vain minimitaso demokratialle, mutta kuntia ei rajoita mikään uusien keinojen kehittämiseksi, jotta kuntalaisten luottamus lisääntyisi.

Mikkel N.: Onhan tämä kova haaste, viime kuntavaaleissa äänestysprosentti oli alhainen ja nuorten kohdalla erityisen alhainen. Päätöksentekoon pitäisi tuoda uusia keinoja: esimerkiksi kuntalaisaloitteet pitäisi tuoda mahdollisimman lähelle kuntalaisia vaikkapa mobiilisovelluksin.

Matti A.: Ongelmamme yleisellä tasolla on toimeenpanovallan rapautuminen. Hallitukset eivät viime aikoina ole kyenneet tekemään sitä, mihin niiden pitäisi vällanjanon mukaan kyetä. Eduskunta on muuttunut toisiinsa törmäävien konfliktien näyttämöksi ja käyttää sitä valtaa tarpeettomasti. Suurin ongelma on, että perustuslain tulkinta

antaa hirveän paljon mahdollisuuksia perusoikeuksia. Jos politiikan perusolemus lähtee perusoikeuksien vahtimisesta, törmäämme koko ajan erilaisiin tasa-arvokysymyksiin, joihin kaikki asiat pysähtyvät.

Anu V.: Niin hyvä kuin pohjoismainen yhteiskunta onkin, se on entisestään vahvistanut meidän järjestelmäkeskeisyyttä. Tähän legitimizeettiin ja toimeenpanoon haluan sanoa, että meillä osataan tehdä päätöksiä, mutta niiden toimeenpanossa on suuria ongelmia. Mitä enemmän on poikkihallinnollisia asioita, sitä vaikeampaa on saada päätöksiä toimeen. Puuttuu kokonaisvaltainen, ripeä toiminta. Tänä vuonna Suomi täyttää sata vuotta. Jos nyt tehtäisiin ministeriö rakenne, tekisimmekö nykyisenlaisen? Epäilen.

Mikkel N.: Tästä täytyy olla Anun kanssa samaa mieltä. Valtioneuvoston tulisi olla yksi toimija. Mutta en syyttäisi ongelmista perustuslakia, en usko, että vika on siinä. Kyse on siitä, uskaltavatko päättäjät kantaa vastuuta ja tehdä tarpeellisia päätöksiä, kun rapa roiskuu ympärillä.

Matti A.: Järjestelmämme ja sen tul-

Valta sekä vastuu pitää olla samassa paikassa, siis maakunnassa.

kinta antaa hirveän paljon mahdollisuuksia sanoa "ei" ja vain vähän mahdollisuuksia sanoa "kyllä". Hyvin pieni joukko ihmisiä pystyy vastustamaan hyvin tehokkaasti jotakin asiaa, vaikkapa kaavakysymyksissä.

Anu V.: Totta. "Eillä" on vahva legitimizeetti.

Kuinka valmisteltu uudistus taipuu perustuslakiin?

Antti M.: Ongelmia ennustetaan olevan paljon. Miten itse näette asian?

Mikkel N.: Todellinen ongelma liittyy rahan keräämiseen maakunnille. Jos annetaan valtaa 18 alueelle, olisi hyvä, jos alueilla olisi myös verotusoikeus. Valta sekä vastuu pitäisi olla samassa paikassa, siis maakunnassa.

Anu V.: Aivan. Henkilökohtainen kantani on, että maakunnilla pitäisi olla itsehallintonsa toteuttamiseksi siivu verotusoikeutta. Tulen pitämään kiinni siitä, että asiasta tehdään laaja selvitys. Pitäisin hyvänä, että olisi parlamentaarinen ohjausryhmä ja työ voisi mennä vaalien yli. Arvioitaisiin ajan kanssa, miten verotusoikeus toimisi ja tavoite voisi olla, että se olisi otettavissa käyttöön 2021, kun maakuntien toinen vaalikausi alkaa. Haluaisin, että selvitys tehtäisiin perusteellisesti ja laajasti.

Antti M.: Minkä arvioitte nousevan

(Matti Apunen)

kuntavaalikeskustelujen keskeiseksi vaaliteemaksi?

Matti A.: Yksi keskeinen aihe on valinnanvapaus, sen demonisointi, joka on voimakkaasti jo käynnissä. Kaavaan kuuluu se, että valinnanvapauden puolustajat istuvat kun lampaat ja näyttävät hämmentyneiltä. Suurin ongelma on siinä, että vertaamme valinnanvapautta johonkin täydelliseen järjestelmään, kun sitä pitäisi verrata nykytilanteeseen.

Mikkel N.: Minulle ei ole merkitystä, mikä taho palvelut tuottaa, kunhan palvelu on hyvää. Mutta jos valinnanvapaus ja maakuntauudistus toteutetaan, niin mistä se kolmen miljardin euron säästö haetaan? Keihin se kohdistuu? Tästä kannan huolta.

Anu V.: Ei voi puolustaa julkista tai yksityistä palvelua, jos se on huonoa. Puolustan sitä, että ihmisellä on oikeus valita, onko terveysasema julkisen, yksityisen tai kolmannen sektorin pyörittämä. Tällä hetkellä valinnanvapaus on vain heidän, joilla on rahaa valita.

Antti M.: Mitä muita teemoja nousee vaaleissa kuin valinnanvapaus?

Mikkel N.: Koulutus.

Anu V.: Kyllä, koulutus. Mutta myös kunnan ja maakunnan välinen suhde, kuka tekee mitään.

Antti M.: Kun kuntavaaleihin mennään, käykö niin, että ehdokkaat vaativat hyviä sote-palveluja, kun tietävät, että eivät itse ole niistä vastaamassa?

Matti A.: Juuri näin tapahtuu.

Mikkel N.: Toivottavasti ei.

Kansalaiset: Palvelu on hyvää, kun sitä saa. Saako jatkossa?

Matti A.: Tämä sama näkemys tulee esiin meidän tutkimuksissamme. Ei ole väliä, kuka palvelun tuottaa, kunhan laatu on hyvää. Tämä puoltaa valinnanvapauden toteuttamista.

Mikkel N.: OECD-maiden vertailussa Suomessa on yksi eriarvoisimmista terveydenhuoltojärjestelmistä. Julkisella puolella on pitkät jonot ja lisäksi päällekkäisiä järjestelmiä. Itse kuulun YTHS:n palvelun piiriin, mutta voin käyttää myös julkisia palveluja. Työttömällä nuorella on vain julkinen terveydenhuolto käytössään. Ei tällainen eriarvoisuus ole oikein.

Ensin käydään operaatiossa ja se onnistuu hyvin, mutta sen jälkeen potilasta ei kuntouteta.

Anu V.: Kyseessä ei ole ainoastaan laatuongelma, vaan myös kustannusongelma. Ensin käydään operaatiossa ja se onnistuu hyvin, mutta sen jälkeen potilasta ei kuntouteta - ja tämä, jos mikä, maksaa.

Mikkel N.: Kyse on myös saavutettavuudesta, jos mietitään vaikkapa mielen-terveyspalveluja ja syrjäisten, pitkien välimatkojen kuntien asukkaita.

Anu V.: Totta. Mielen-terveys ja lastensuojelu - puolustan vankasti maakuntaa ja leveämpiä hartioita, että saadaan voimaa niihin palveluihin.

Kenellä on kunnassa valta – kenellä pitäisi?

Antti M.: Onko jollakin taholla liikaa valtaa kunnissa – ja joillakin liian vähän?

Matti A.: Vajaa 30 prosenttia valtuutetuista on itse kunnalla töissä ja sitten meillä on niitä, jotka ovat valtiolla töissä. Julkisen sektorin työntekijät, kolmannella sektorilla toimivat ja julkisista tulonsiirroista nauttivat tahot muodostavat enemmistön kunnan päättäjistä. Äskettäin VATTin tutkimuksessa todettiin, että yhden kuntatyöntekijän lisäys valtuustoon tuo yhden prosentin lisäkulut työntekijän omalle toimialalle. En tiedä, miten tämä ratkaistaan, koska yleistä vaalikelpoisuutta ei voida rajoittaa.

Anu V.: Matti on oikeilla jäljillä. Olisi hyvä, että valtuustoissa olisi yrittäjiä. Pitäisi tärkeänä myös sitä, ettei kunnassa yhdellä ryhmittymällä olisi yksin enemmistöä.

Matti A.: Yrityksilläkin on tässä vastuuta, että kannustavat työntekijöitään valtuustoon. Toinen kysymys on, että mitäpä

jos pienennettäisiin valtuustojen kokoa ja ryhdyttäisiin maksamaan vastuun kantamisesta oikeita palkkioita?

Antti M.: Entä kunnan ja maakunnan suhde?

Anu V.: Maakunta ei ole jatkossa kuntayhtymä, se kannattaa muistaa. Kuntapäätäjät eivät päätä maakunnan asioita, vaan maakuntavaltuutetut, jotka eivät edusta siellä kotikuntaansa vaan maakunnan asukkaita.

Antti M.: Keillä valta tulee olemaan maakuntavaltuustoissa?

Mikkel N.: Relevantti kysymys siinä mielessä, että pitkien etäisyyksien kunnissa on kova huoli palveluista. Lapissa lähdetään synnyttämään jopa 350 kilometrin päähän. Toivon, että maakuntavaaleihin lähdetäisiin ajamaan maakunnan kaikkien asukkaiden etua ja että nuorten ääni kuuluisi maakuntavaaleissa. Tästä olen huolissani.

Matti A.: Samoin. Nuoret eivät usko enää edustukselliseen demokratiaan. He näyttävät uskovan, että on olemassa jokin demokratian oikotie, joka liittyy sosiaaliseen mediaan tai mielenosoituksiin. Mutta mitään oikotietä ei ole. •

Lue lisää kaks.fi:

mitä kolmikko sanoo maakuntien ja keskustaupunkien suhteista, ja mikä on maapallon mittakaavassa mainioin kunta. Katso myös video, jossa kolmikko tervehti kuntavaaliehdokkaita.

Kuinka pimpparauta soi?

*Kakes on
myös
facebookissa.*

Suomalainen kuntajärjestelmä luotiin 150 vuotta sitten. Autonominen Suomi ei kyennyt nälänhädän aikana hoitamaan asioitaan, etenkin köyhiä ja vaivaisia. Siksi perustettiin kunnat.

Tästä reilu sata vuotta myöhemmin valtio kasasi kunnille tehtäviä maailmanennätystahtia. Viimeisen kymmenen vuoden aikana kuntien menojen lisäys on ollut lähes 9,2 miljardia euroa, josta noin 70 prosenttia on sosiaali- ja terveydenhuollon osuus.

Valtio-kunta-janaeinenä toimi. Se on riittämätön. Tarvitaan pimpparauta eli triangeli, kunta-maakunta-valtio -kolmiyhteys järjestämään suomalaisten palvelut.

Kansalaisten mielestä kuntien pitäisi jatkossa keskittyä elinvoiman ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen. Kunta nähdään enemmän demokratia-alustana kuin palvelujen tuottajana. Viisaita ajatuksia.

Talouden puolella näyttää selvältä, että uudistuksen myötä paineet kuntatalouteen kevenevät. Raskain taakka siirtyy maakunnille.

Jatkossa kunnat tulevat myös nykyistä itsenäisemmiksi. Ne voivat aidosti päättää kunnan kokoisista asioista.

Nyt luodaan puitteet ja mielikuvat tulevista kunnista. Tämän jos minkä kuvittelisi innostavan lähtemään ehdokkaaksi kuntavaaleihin.

Kansalaisten mielestä ihannevaltuutettu on omilla aivoillaan ajatteleva ja itsenäinen päätöksentekijä, joka ajaa koko kunnan etua. Nämä samat piirteet sopivat oivallisesti myös vajaan vuoden kuluttua uusille maakuntavaltuutetuille.

Miten siis rahan ja vallan liikkeet muuttuvat: Rahassa ja itsenäisyydessä kunnat voittavat ja vallassa hieman häviävät. Maakunnissa sama, mutta toisin päin.

Nyt puhutaan siitä, kuinka valta, tehtävät ja raha tuossa kolmiossa liikkuvat. Tärkeintä kuitenkin on, kuinka soinnikkaasti tuo kuntien, maakuntien ja valtion kolmiyhteys hoitaa ihmisten asioita.

Antti Mykkänen
päätoimittaja

KANNEN KUVA MARKKU OJALA

1/2017

polemiikki

Pääkirjoitus 3

Ajassa:

KAKSin seminaari Finlandia-talolla 6

Tietokaks:

KAKSin toimittajakoulutus houkutteli konkarin mukaan 9

KAKSilta jo 100 tutkimusjulkaisua 10

Kuntajohtaja hoi! Somen aika on tullut 14

Ihannevaltuutettu ymmärtää kokonaisuuksia 18

Kansalaisten luottamus päättäjiin huono, osoittaa kattava maakuntagallup 22

Maine merkitsee kun potilas valitsee 24

Sotesektoria on johdettu väärin 28

Kolumni:

Sukupolvien metrokuilu 33

Tätä tutkin:

Josefiina Sipilén syventyi maahanmuuttajiin kuntapoliitikoina 34

Numerotauki 35

Lopuksi väitän 36

Finlandia-talolla kevään kuumat aiheet. SIVU 6

Merja Ojala

Mistä koostuu ihannevaltuutettu? Sitä pohtii Mari-Leena Talvitie. SIVU 18

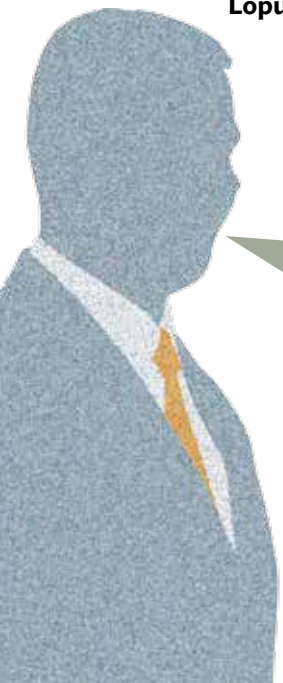

Merja Ojala

Johtamisen tunnuslukuja tutkinut työryhmä pistää uusiksi johtamisen mallin. SIVU 28

Markku Ojala

Kuka kehtaa väittää ja mitä?!
Lue takakannesta ja ota kantaa.
kaks.fi
Käytä puheenvuoro.

Polemiikki on Kunnallissalan kehittämissäätiön tytäryhtiön Pole-Kuntatieto Oy:n neljä kertaa vuodessa ilmestyvä lehti. Polemiikin levikki on 23 500. Julkaisija Pole-Kuntatieto oy c/o Kunnallissalan kehittämissäätiö, Fredrikinkatu 61, 00100 Helsinki, toimisto@kaks.fi
Päätoimittaja: Antti Mykkänen Toimitusneuvosto: Antti Mykkänen, Veli Pelkonen, Eeva-Liisa Hynynen ja Minna Ruusinen.
Toimitus ja ulkoasu: Minna Ruusinen/Miks' ei! Oy, Huvilakatu 17, sisäpiha, 00150 Helsinki, miksei@y@gmail.com
Osoitteenmuutokset: toimisto@kaks.fi Paino: Print Plus Digital ISSN 1455-6022. Aikakauslehtien Liiton jäsenlehti.

Edullista päiväkotirakentamista – yhdellä sopimuksella

Hyvin toimiva, viihtyisä ja lasten kokoinen. Nämä ovat meillä uuden päiväkodin suunnittelun lähtökohtia. Haluamme, että kullakin lapsella on turvallinen, helposti hahmotettavissa oleva ryhmätila ilman ison päiväkodin tuntua. Tämän toteutamme kustannustehokkaana kokonaisvastuupalveluna, asiakkaan haluamalla tavalla.

Päiväkoti jopa miljoonalla

Olemme rakentaneet jo yli 7000 lapselle päivähoitopaikan. Vuosien kokemuksen pohjalta olemme kehittäneet päiväkotirakentamiseen toimintamallin, jossa toimivuus ja laatu ovat korkealla, mutta kustannukset totuttua alhaisempia. Olemme esimerkiksi rakentaneet 72 lapsen 4-ryhmäisiä päiväkoteja miljoonalla eurolla pihoineen ja varusteineen valmiiksi. Kysy lisää!

Tutustu päiväkotikonseptiimme lapti.fi/paivakodit.

LAPTI
100%
VASTUU-
RAKENTAMINEN

Kerro meille tarpeesi

Me etsimme tarpeisiisi ratkaisut sekä suunnittelemme rakennukset ja tilat toiveittesi mukaan

Annamme kiinteän hinnan

Rakennamme talon ja varustelemme sen

Hoidamme piha-alueet käyttökuntoon

Luovutamme kaiken sovittuna päivänä

LAPTI
RAKENNAMME HUOLELLA

Lisätietoja:
Mikael Nordberg
0400 709449
mikael.nordberg@lapti.fi

lapti.fi

Puheenjohtajapaneeli
kuumensi tunnelmaa.

VALINNANVAPPAUS SÄHKÖISTI KAKSIN JUHLASEMINAARIN

Professori Erkki Vauramo

Suomen Yrittäjien toimitusjohtaja Mikael Pentikäinen

Vaalitaanko hyvinvointia – Entä kansantalous? KAKSin juhlaseminaarin teema puhutteli puoluejohtajia sekä kunta- ja sote-ministereitä, kun valtakunnan politiikan kärkijoukko astui Finlandia-talon salin lavalle 15. helmikuuta keskustelemaan huhtikuun kuntavaalien isoista kysymyksistä.

Puheenjohtaja **Li Andersson** (vas.), puheenjohtaja **Ville Niinistö** (vihr.), varapuheenjohtaja **Antti Häkkänen** (kok.), puheenjohtaja **Antti Rinne** (sd.), kunta- ja uudistusministeri **Anu Vehviläinen** (kesk.) sekä sosiaali- ja terveysministeri **Pirkko Mattila** (ps.) kävivät hetimitään kipakkaakin keskustelua toimittaja **Johanna Korhosen** vetovastuulla.

Odotettavissa oli, että pääministeri **Juha Sipilän** hallituksen linjaus sote-valinnanvapaudesta nousisi keskusteluun, vaikka kuntavaaleissa ei äänestetty sote- ja maakuntalinjauksista. Sote-väittely nieli paneelin ajasta reippaasti yli puolet ja kovimmat ”paukut” käytettiin tässä keskustelussa.

Li Andersson korosti heti kättelyssä, että kuntavaaleissa kansalaiset saavat sanoa sanansa myös sote-valinnanvapaudesta, koska missään aiemmissa vaaleissa linjaus ei ole ollut esillä – ja toisaalta, koska vaaleissa valittavat kuntapäätteät joutuvat vastaamaan sote-

palveluiden siirtämisestä maakunnille.

- Edellisissä eduskuntavaaleissa ei puhuttu tällaisista malleista lainkaan, Andersson kommentoi valinnanvapausratkaisua ja muistutti edellisen hallituksen parlamentaarista sote-valmistelusta, joka eteni täysin toiselta pohjalta.

Andersson piti valinnanvapauslinjauksia ja kaavailtua aikataulua vastuuttomina.

- Kyse on siitä, lähdetäänkö avaamaan julkisia palveluja lähtökohtaisesti yksityisten, isojen terveystaloiden hoidettavaksi, Andersson summasi ja kysyi tiukkasävyisesti, milloin sote-kysymykseen saa vaikuttaa, ellei juuri tässä ja nyt.

Kokouksen Antti Häkkänen näki sote-palveluiden jäkeisellä uudella kunnalla paljon mahdollisuuksia.

- Kun kuntapäätteät ovat joutuneet keskittymään soten arkiseen problematiikkaan päivittäin, nyt vapautuu vähän enemmän aikaa siihen, että oikeasti kotiseudun ja alueen kasvumah-

dollisuuksia voidaan kasvattaa. Tämä on itse asiassa aika innostava visio uudesta kunnasta, Häkkänen linjasi. Valinnanvapautta hän puolsi vahvasti.

Ville Niinistö arvosteli Sipilän hallituksen rajuja koulutusleikkauksia ja kohtuuttomia aikatauluja sote-valinnanvapauden ja markkinallistamisen toteuttamiseksi.

- Hallituksen vauhti on järjetön ja siinä tehdään tuhoa, Niinistö latasi.

Pirkko Mattila katsoi, että kansa on eduskuntavaaleissa saanut sanoa sanansa nyt valmistelussa olevasta sotesta. Uudistusta on tehty jo niin kauan.

- Tähän uudistukseen on vaikuttanut se, mitä viime kaudella eduskunta on tehnyt ja perustuslakivaliokunnan linjaukset on otettu huomioon, Mattila korosti.

Andersson kiisti, että kansa olisi voinut vaikuttaa valinnanvapausmalliin aiemmissa vaaleissa.

Antti Rinne korosti sote-uudistuksen merkitystä kansalaisille. SDP:lle *jatkuu >*

Pihlajalinna Oy:n varatoimitusjohtaja Juha Rautio ja HUS:n toimitusjohtaja Aki Lindén.

jatkuu > tärkeää on Rinteen mukaan ennen kaikkea terveyserojen kaventaminen ja kansalaisten pääsy terveystaloihin.

- Tämä malli nostaa kustannuksia. Kela on laskenut, että miljardi euroa tulee lisää kustannuksia. Verorahat uhkaavat valua yksityisille firmoille ja niiden voittoihin, eikä niitä käytetä palveluihin. Me haluamme, että kuskien pukilla istuu julkinen sektori, Rinne tiivistä.

Li Anderssonin, Ville Niinistön ja Antti Rinteen sote-kannanottoja kommentoi Anu Vehviläinen, joka arvioi, että hallitus ja oppositio ovat näkemyksissään niin kaukana toisistaan, ettei parlamentaarilla työryhmällä olisi ollut tällä hallituskaudella minkäänlaisia edellytyksiä kaikkia osapuolia tyydyttävään uudistukseen.

- Kansalaiset odottavat, että sote-uudistus saadaan viimein tehtyä ja nyt pitää mennä määrätietoisesti eteenpäin, Vehviläinen tähdensi.

Jo ennen paneelikeskustelua seminaarissa käytiin samaa sote-tematiikkaa läpi neljästä eri tulokulmasta. JHL:n puheenjohtaja **Päivi Niemi-Laine**, Suomen Yrittäjien toimitusjohtaja **Mikael Pentikäinen**, HUS:n toimitusjohtaja **Aki Lindén** ja Pihlajalinna Oy:n varatoimitusjohtaja **Juha Rautio** nostivat sote-valinnanvapauden tarkasteluun.

Aki Lindénin tiivistys sote-valinnanvapauden riskeistä kirjoitti päivän kovimmat aplodit. Hänen viestinsä kuntavaikuttajille tiivistyi lopulta yhteen sanaan: Herätkää! •

Kaikki seminaarin puheenvuorot ja paneeli ovat katsottavissa täältä:

Juha Berg, Maarit Liukkonen ja Jari Paavonheimo Arjen turvaajat 2017

Arjen turvaajat -palkinnot jaettiin, kuvassa presidentti Tarja Halonen, Juha Berg, Maarit Liukkonen puolesta palkinnon noutanut Anu Pihl ja Jari Paavonheimo.

Kätilö **Juha Berg** Torniossa, kotihoidon vastaava ohjaaja **Maarit Liukkonen** Toivakasta ja kirjasto- ja kulttuuripalveluiden johtaja **Jari Paavonheimo** Keravalta ovat vuoden 2017 Arjen turvaajat. Kunnallissalan kehittämissäätiön KAKSin palkinnot jakoi presidentti **Tarja Halonen** Finlandia-talon juhlaseminaarissa.

KAKSin palkitsemisperusteluissa kerrotaan, että Juha Berg on toiminut 30 vuotta kätilönä. Hän on toiminut myös sairaankuljettajana ja lääkintävahtimestarina. Tällä hetkellä hän työskentelee Länsi-Pohjan keskussairaalan synnytys- ja naistentautien osastolla Torniossa.

- Työuransa varrella hän on avustanut maailmaan yhden pienen kunnan asukasmäärän verran lapsia, palkitsemisperusteluissa sanotaan.

Maarit Liukkonen on kotihoidon vastaava ohjaaja Toivakasta.

- Liukkonen ei lokeroitu, vaan tekee luovasti aina sen, mitä kunnan ikäihmiset tarvitsevat. Liukkonen on valmis näkemään vaivaa ja etsimään ratkaisuja myös niille, joiden asiakkuudet eivät etene suoraan, palkitsemisperusteluissa korostetaan.

Kolmas Arjen turvaajat -palkittu, Jari Paavonheimo on toiminut Keravan kirjasto- ja kulttuuripalveluiden johtajana vuodesta 2014.

- Tätä ennen hän toimi 22 vuotta Orimattilan kirjaston johtajana. Uransa aikana hän on työskennellyt myös Nurmijärven ja Säynätsalon kirjastoissa. Hän on toiminut aikanaan kuusi vuotta Kirjastolehden päätoimittajana ja sen jälkeen lehden avustajana, palkitsemisperusteluissa sanotaan.

Keravan kirjasto on Paavonheimon johtajuusaikana noussut keravalaisen kulttuurin ”ykkösnyrkiksi”. Kirjasto jalkautuu välillä keravalaiseen arkeen pitämällä toimipistettä esimerkiksi rautatieasemalla, kävelykadulla tai muualla, missä keravalaiset kohtaavat. Paavonheimo tuo kirjallisuuden ja lukemisen keskelle ihmisten arkipäivää.

Arjen turvaajiksi valitaan vuosittain kuntien eturivin työntekijöitä kansalaisten ja kuntien esityksestä. •

Tammi-helimikuun aikana Kunnallisalan kehittämissätiö KAKS järjesti toimittajakoulutuksen seitsemällä eri paikkakunnalla – nyt jo toisen kerran kuntavaalien alla. Edellinen toimittajakoulutuskiertue järjestettiin syksyllä 2012.

Löydä KAKS Tube
- ÄÄNTÄ JA ELÄVÄÄ KUVAA TÄÄLLÄ:

KAKSIN TOIMITTAJA-KOULUTUS HOUKUTTELI KONKARIN MUKAAN

Koulutukseen osallistui kaikkiaan yli 150 toimittajaa paikallis-, alue- ja maakuntalehdistä sekä sähköisistä medioista - myös valtakunnallisesta mediasta.

Viiskunta-lehden päätoimittaja **Ella Nurmi** osallistui koulutukseen jo toisen kerran. Nurmi on kaukana ”noviisista” kuntatoimittajana. Hänet voi lukea konkarien kerhoon.

Viiskunta ilmestyy Alavuden, Kuortaneen ja Ähtärin alueella. Kuusiokuntiin kuuluvat kunnat ovat oikeastaan ehtineet jo kouluttaa paikallislehden väen sote-uudistukseen.

- Olen seurannut paikallista sote-uudistusta viime vuodet aika tiiviisti. Lehtemme ilmestymisalueen kunnat toteuttivat vuosi sitten uudistuksen, jossa kunnat ja Pihlajalinna-konserni perustivat kuntien ja Pihlajalinnan yhteisyrityksen Kuusiolinnat Terveys Oy:n, Ella Nurmi kertoo.

Viiskunta on kertonut lukijoilleen uudistuksen taustat, taloudelliset reunaehdot – ja sen, millaista palvelua on luvassa. Julkisen toimijan ja yksityisen yrityksen yhteisyritys on ennakkoa sille, mitä tulemma sote-uudistuksessa näkemään, jos pääministeri Sipilän hallitus vie uudistuksensa maaliin.

Nyt palvelut ovat jo Kuusiokuntien kunta-alaisten käytössä.

- Kuntalaiset ovat vaikuttaneet tyytyväisiltä sote-palveluihin, Nurmi sanoo.

Ella Nurmi tietää, miten painava rooli paikallislehdellä voi olla asukkaalleen. Nurmi toimii myös Paikallislehtien päätoimittajayhdistyksen puheenjohtajana. Hän nimeää yhdistyksen – siis muut paikallislehtien päätoimittajat – loistavaksi vertaisryhmäksi.

- Paikallislehden toimittajien on kyettävä kertomaan kunnan päätöksenteosta riippumattomasti ja avoimesti. Pienissä yhteisöissä se ei ole aina helppoa, jos asiat ovat vaikeita, Nurmi tietää sanoa omien ja kollegoidenkin kokemusten pohjalta.

Mitä toimittajakoulutus sitten tarjosi?

- Kyllä se antoi monenlaista ajateltavaa. Nämä isot sote- ja maakuntalinjaukset oli tarpeen

Viiskunta-lehden päätoimittaja Ella Nurmi (oik.) asiakaspalvelija Elina Mäkinen kanssa.

käydä läpi asiantuntijoiden kanssa. Hyödynsin koulutuksen aineistoa välttämättä myös kirjoittamalla lehtemme aiheesta.

Paikallislehtien toimituksille järjestetään Nurmen mukaan koulutusta kohtuullisen hyvin, mutta suuri osa koulutuksesta liittyy uusiin tietojärjestelmiin, toimituksilla käytössä olevaan teknologiaan ja niin edelleen.

- Tällaisia yhteiskunnan sisältöihin paneutuvia koulutustilaisuuksia on vähemmän. KAKSIN koulutuksessa pidin mielenkiintoisena myös asiakirjojen julkaisuutta ja tietopyyntöjä käsitellyttä osuutta. Tietopyynnöt ovat työkalu, jota toimittajien pitäisi hyödyntää paljon enemmän.

Nurmi toivoo, että huhtikuussa kuntavaaleissa valittavat päättäjät muistaisivat myös paikallislehdet puolustaessaan paikallisia yrityksiä.

- Toivon tätä journalistisestakin näkökulmasta. Toivon, että paikallislehden uutisoinnilla nähtäisiin merkitystä, Nurmi toteaa. Hän tiedostaa, että mikään toinen media ei pääse yhteisön jäseniä niin lähelle kuin paikallislehti. •

KAKSIN TOIMITTAJAKOULUTUS JÄRJESTETTIIN SEITSEMÄLLÄ PAIKKAKUNNALLA: HELSINGISSÄ, KOUVOLASSA, TAMPEREELLA, TURUSSA, SEINÄJOELLA, OULUSSA JA KUOPIOSSA. HELSINGISSÄ JÄRJESTETTIIN KAKSI TILAISUUTTA. KOULUTUKSEN VETÄJÄNÄ TOIMI EMERITUSPÄÄTOIMITTAJA **KALLE HEISKANEN**. KOULUTTAJAINA JULKIS-HALLINNON JA TUTKIMUSMAAILMAN KÄRKIASIANTUNTIJAT.

TIUKKA KATSE POLITIIKAN MAAILMAAN

Polemia-sarjassa viime joulukuussa ilmestynyt YTT **Karina Jutilan** keskustelunavaus Pilaako eliitti Suomen? on suorapuheinen analyysi Suomen poliittisen järjestelmän nykytilasta.

Karina Jutila korostaa, että päätöksenteon painopiste pitäisi siirtää eduskuntaan, jos maan henkinen tila ja talous eivät tästä olennaisesti parane. Poliitiikan valmistelun tulisi Jutilan mukaan tapahtua yli hallitus-oppositio-

rajojen, näin varmistettaisiin päätöksentekokyky.

Jutila arvioi, että eduskunnan rooli nousisi selvästi, kun hallituksen toimintakyvyn takaisivat asiakohtaisesti vaihtuvat yhteistyökumppanit.

Hän painottaa myös puoluetuen uudistamisen tärkeyttä. Hänen mukaansa nykyisen puoluetuen ongelma on automaattisuus, joka passivoi puolueita - eikä kannusta arvioimaan kriittisesti rahan-

käyttöä. Puoluetuen jakoperusteiden muutos lisäisi avoimuutta ja vakiintuneiden käytäntöjen kriittistä arviointia. Jutilan mukaan neljäsosa puoluetuesta pitäisi käyttää demokratian kehittämiseen.

Lataa Pilaako eliitti Suomen täältä:

KAKS uutisoi tulevaisuudesta

SEURAA KAKS.FI KUNTIEN JA KUNTALAISTEN AJANKOHTAISIA KUULUMISIA, SANANSELITYKSIÄ - JA TULEVIA UUTISIA.

UUDET LUKEMAT:

KAKSilta 100 tutkimusjulkaisua

Kunnallisanalan kehittämissäätiön KAKSin tutkimusjulkaisujen sarjassa on ilmestynyt kaikkiaan 100 säätiön rahoittamaa tutkimusta.

- Ensimmäinen tutkimusjulkaisumme oli vuonna 1992 ilmestynyt tutkija **Pirjo Mäkisen** Kuntarakenneselvitys. Tutkimus oli tehty Tampereen yliopistossa, tutkimus-asiames **Veli Pelkonen** kertoo.

Sadas tutkimusjulkaisu ilmestyi joulukuussa 2016. Kyseessä on Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin tutkimus Sosiaalisesta mediasta ratkaisuja paikalliseen vaihtamiseen. Tutkimuksen ovat tehneet **Torsti Hyryläinen** ja **Sofia Tuisku**.

Pelkonen painottaa, että tutkimusjulkaisut toimitetaan kunnanjohtajille, kuntiin, kirjastoihin, yliopistoihin sekä kohdistettuna tahoille, joille tutkimus on merkityksellinen. Tutkimusjulkaisujen painos on 500 kappaletta.

- Tärkein jakelukanavamme on kuitenkin verkko. Keskimäärin tutkimusjulkaisuja klikataan vuoden kuluessa julkaisemisesta 1500 kertaa, Veli Pelkonen selvittää.

Mitkä sitten ovat eniten klikattuja tutkimusjulkaisuja?

- Yli 6 000 klikkausta ovat saaneet Vaasan yliopistossa tehty tutkimus Pelastakaa koulukiusattu (2013) ja Itä-Suomen yliopiston tutkimus Kuka seisoo leipäjonossa (2014), Pelkonen paljastaa.

Veli Pelkonen mukaan seuraavia uusia tutkimusjulkaisuja ei tarvitse odottaa kauan. Kevään kuluessa ilmestyy kuusi uutta tutkimusjulkaisua.

SUOMESTA SENIORIEN MALLIMAA?

Tuloksellinen vanhuuspolitiikka on parasta julkisen talouden kestävyysvajeen hoitoa, painottaa pitkän linjan valtiovarainministeriön virkamies, HTM **Raili Mäkitalo** tammikuussa Polemia-sarjassa julkaistussa teoksessaan Suomesta ikäihmisten mallimaa.

Mäkitalon mukaan tuloksellisesta vanhuuspolitiikasta hyötyvät myös nuoremmat ikäpolvet.

- Heidän vastuulleen uhkaavat jäädä suurelta osin eläkkeet, verovaroin rahoitetut hoito- ja hoivakustannukset sekä yli 130 miljardin julkinen velka, Mäkitalo kirjoittaa.

Kuntien menoista yli puolet syntyy sosiaali- ja terveyspalveluista. Näytöt siitä, että korkeat kustannukset merkitsivät hyvää palvelutasa-asiakastytyväisyyttä, ovat Mäkitalon mukaan vähäisiä.

Mäkitalon mukaan yhteiskunnan palvelujärjestelmät kykenevät reagoimaan huonosti vakavien ongelmien ennakoituihin ja ennaltaehkäisyyn. Digitalisoinnin hyödyt ovat jääneet vähäisiksi. Yhteistyö eri organisaatioiden kesken kangertelee.

Julkishallinnon toimin ongelmia ei Mäkitalon mukaan ratkaista. Tarvitaan yritysten, kolmannen sektorin, järjestöjen sekä ikäihmisten ja heidän läheistensä vahvaa osallistumista.

Mäkitalo painottaa, että on välittömästi ennaltaehkäistävä ja vähennettävä hoiva- ja hoitopalveluiden, erityisesti ympärivuorokautisen raskaan hoidon tarvetta.

Mäkitalon teos on erinomaista sparrausta kevään kuntavaaleihin tai ensi vuoden maakuntavaaleihin osallistujille.

Suomesta ikäihmisten mallimaa on ladattavissa täältä:

Etsivä ja löytävä vanhustyö löytää näkymättömät ja ohjaa syrjäytymisestä elämään

Etsivä ja löytävä vanhustyö on esimerkki onnistuneesta yhteistyöstä järjestöjen ja kuntien välillä.

Etsivän vanhustyön avulla löydetään mm. yksinäisyydestä, muistisairauksista, masennuksesta, päihdeongelmista ja liikkumisvaikeuksista kärsiviä ikäihmisiä.

Eloisa ikä -ohjelmassa on valmistunut etsivän ja löytävän vanhustyön kolmiosainen videodokumentti, joka on tarkoitettu opastukseksi vanhustyön ammattilaisille julkisella ja yksityisellä sektorilla. Video kuvaa toimintatavan merkitystä ja käytännön toteutusta Helsingissä, Espoossa ja Turussa. Video on toteutettu yhteistyössä Helsingin Diakonissalaitoksen säätiön Seniori-Vamos-hankkeen ja Fingerroosin säätiön Löytävä-hankkeen kanssa.

Uusia keinoja eriarvoistumista vastaan

– Uusia keinoja vastata suomalaisen yhteiskunnan eriarvoistumisen haasteisiin tarvitaan huomattavasti nykyistä enemmän kaikissa kunnissa ja tulevaisuudessa maakunnissa. Onkin hienoa, että Espoon, Helsingin ja Turun kaupungin edustajat lähtivät mukaan videoprojektiin kertomaan omasta näkökulmastaan, miksi yhteistyö on niin tärkeää ja sitä kannattaa tehdä, sanoo Eloisa ikä -ohjelmapäällikkö **Reija Heinola** Vanhustyön keskusliitosta.

Videolla esiintyvien pääkaupunkiseudun Seniori-Vamoksen ja turkulaisen Löytävä-hankkeen lisäksi useissa muissa Eloisa ikä -ohjelman hankkeissa on kehitetty ja tehty etsivää ja löytävää vanhustyötä vuodesta 2013 lähtien.

Konkreettista moniammatillista auttamista Espoossa, Helsingissä ja Turussa

Vuonna 2016 Helsingin Kallion alueella Helsingin Diakonissalaitoksen (HDL) Seniori-Vamos tavoitti 174 asiakasta ja Espoon keskuksen alueella 76 asiakasta. Kalliossa toimi viime vuoden lopussa 76 aktiivista vapaaehtoista ja Espoossa 28 vapaaehtoista.

Pääsääntöisesti asiakkaat ohjautuivat palveluun verkoston kautta, yli 60 % kotihoidosta. Tilastojemme mukaan 78 %:lla on ollut syynä koettu yksinäisyys tai sosiaalisen verkoston puute, kertoo HDL:n projektipäällikkö **Satu Aalto**.

Turussa Löytävä-hanketyöntekijät ovat tavoittaneet vuosina 2014–2016 yhteensä noin 540 ikäihmistä. Toimintamuotoja ovat yksilöasiakastyö, Pilke-toiminta, määräaikaiset ryhmät, päivystys ja satunnaisten toimistolta apua hakevien ikääntyneiden auttaminen, sanoo projektikoordinaattori **Sanna Jokinen**.

© Vastavalo

Katso videot:

Youtube →
Eloisa ikä

Videodokumentti ammattilaisille ja lähimmäisistä välittävillä ihmisille

Video on yksi Eloisa ikä -avustusohjelman keinoista esitellä toimintatapoja, miten järjestölähtöistä ruohonjuuritason sosiaalityötä tekemällä pidetään huolta niistä, jotka eivät siihen itse pysty.

Kolmiosainen videodokumentti on katsottavissa Eloisa ikä -ohjelman Youtube-kanavalla. Jokainen jakso toimii itsenäisenä kokonaisuutena. Yksittäiset jaksot ovat kestoaltaan noin 6 minuuttia.

Dokumentin on tuottanut Filmlike Oy **Henrik Kaukonen** ja käsikirjoittanut **Joonas Rutanen**.

Lisätietoa: www.eloisaika.fi →
Ajankohtaista → Uutiset

Vanhustyön keskusliitto
CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÄL RY

Tartuntatautiyksikön ylilääkäri Kirsi Valtonen (vasemmalla), terveydenhoitajat Aino Rista ja Päivi Häkkinen varmistavat, että vantaalaiset matkailijat pääsevät mahdollisimman hyvin suojattuina matkaan.

Sujuvaa terveysneuvontaa

Vantaan malli matkailijoille kerää hyvää palautetta

Kuinka saada matkailijat suojaamaan terveytensä ja ottamaan tarvittavat rokotteet ajallaan? Ja samalla vielä varmistaa, että terveydenhuollon rajalliset resurssit riittävät? Siinä pulma, johon Vantaalla on luotu toimiva malli – tyytyväisiä ovat niin henkilökunta kuin asiakkaat.

Vantaan ratkaisu on varsin selkeä: avainsanoja ovat keskittäminen, puhelinneuvonta ja vastaanotto ilman ajanvarausta. Mallin toimivuutta ja laatua lisäävät lääkäreiden rokotusrinki ja jatkuvien muutosten välttäminen.

Miten terveysneuvonnan malli sitten toimii? Suurin osa kuntalaisista tar-

vitsee reissuillaan lähinnä matkailijan perusrokotuksia. Heidät ohjataan ensin soittamaan terveysasemalleen, josta heille annetaan puhelimitse reseptit esimerkiksi hepatiittirokotteisiin. Haettuaan rokotteet apteekista matkailijat voivat mennä terveydenhoitajan vastaanotolle saamaan pistokset ilman erillisiä kustannuksia.

Kaikki tätä monimutkaisemmat tapaukset ohjataan erillisen tiimin hoidettavaksi. Keskitetystä matkailuterveysneuvonnasta apua tarjotaan kaukomaiden turistialueiden ulkopuolelle ja malaria-alueille matkustaville, pidempiä matkoja tekeville, vielä tarkkoja suunnitelmia vailla oleville reppureissaajille, pyhiinvaeltajille ja kyläilymatkailijoille.

Ja toki myös muille neuvontaa vailla oleville matkailijoille – samoin kuin terveysasemien henkilökunnalle.

Asiakkaalle tämä tarkoittaa soittoa puhelinpalveluun, joka päivystää kolmesti viikossa kaksi tuntia kerrallaan. Langan toisessa päässä neuvoja antaa jompikumpi kahdesta matkailuterveyteen, rokotuksiin ja tartuntatauteihin erikoistuneesta terveydenhoitajasta, **Päivi Häkkinen** tai **Aino Rista**.

Puhelinkeskustelun tuloksena asiakkaalla on yleensä tiedossaan rokotussuunnitelma. Hoitajien pyynnöstä tartuntataudeista vastaava ylilääkäri **Kirsi Valtonen** tai joku rokotusringin lääkäreistä kirjoittaa reseptit, joilla asiakas voi hakea tarvittavat rokotteet apteekista. Seuraavaksi asiakas voi useimmiten mennä hankkiemiensa rokotteiden kanssa omalle terveysasemalleen.

Erityiselle matkailijoiden rokotusvastaanotolle ohjataan vain ne, jotka tarvitsevat keltakuumerokotusta, virallista rokotustodistusta tai malarian estolääkitystä ensimmäistä kertaa. Näitä vastaanottoja järjestetään yhteensä kolme kertaa viikossa kahdella eri terveysasemalla. Käytössä ei ole ajanvarausta, vaan jonotusnumerolla pääsee tapaamaan matkailuterveyteen perehtyneen lääkärin ja hoitajan. Vastaanotosta peritään asiakkaalta terveyskeskusmaksu.

GSK
Piispansilta 9 A
02230 Espoo
GSK-tuoteinfo
p. 010 3030100
www.gsk.fi

Mikä tekee mallista erityisen toimivan?

> Keskittäminen. ”Terveysasemalla pitää tietää muutenkin niin paljon kaikesta, ettei jokainen voi pysyä kärryillä matkailuterveydestä ja rokotuksista samalla tavalla kuin yksikössä, jossa tätä työtä tehdään täysipäiväisesti. Täällä voimme myös porukalla miettiä ratkaisuja, kun vastaan tulee hankalia tapauksia”, terveydenhoitaja Aino Rista sanoo. Pienessä yksikössä keskinäinen viestintä toimii ja yhdessä on helpompi pysyä ajan tasalla jatkuvasti muuttuvista suosituksista, käytännöistä ja maakohtaisista tilanteista. ”Toisaalta sellainenkin keskittämisen malli voisi olla toimiva, jossa jokaisella terveysasemalla olisi matkailuterveydelle oma vastuuhuoltaja ja -lääkäri, jotka tuntisivat aihealuetta paremmin”, ylilääkäri Kirsi Valtonen pohtii.

> Puhelinneuvonta. Puhelinkeskustelu rokotusten tarpeesta mahdollistaa tarkentavien kysymysten tekemisen saman tien. ”Puhelimessa pystymme haastattelemaan asiakasta, perustelevaan kysymyksemme ja kartoittamaan rokotustarpeen heti – tämä säästää kaikkien aikaa”, terveydenhoitaja Päivi Häkkinen kertoo. Hoitajat tekevät arvion ja päätöksen rokotustarpeesta useimmiten suoraan puhelimesta. Asiakas saa samalla myös reseptit hoidettua puhelimitse.

> Vastaanotto ilman ajanvarausta. ”Ajan pystyy käyttämään tehokkaammin, kun jokaiselle käytetään vain hänen tarvitsemansa aika”, Aino toteaa. ”Jos puhelinneuvonnan yhteydessä pitäisi etsiä jokaiselle soittajalle vastaanottoaika, siihenkin kuluisi huomattavasti aikaa.” Vaikka matkailijoiden rokotusvastaanoton kesto on muodollisesti tunnin verran kerrallaan, kaikki vuoronumeron saaneet otetaan aina vastaan.

> Rokotusrinki. Tähän ryhmään kuuluu yhteensä kahdeksan rokotuksiin ja matkailuterveyteen perehtynyttä lääkärinä. He vuorottelevat päivystämisessä vastaanottoilla, joissa on aina mukana myös hoitaja. Joskus aikaisemmin vastaanotot olivat vain muutamien lääkärin harteilla, mutta rokotusringin myötä tilanne ei ole yhtä haavoittuva. ”Lääkäreitä ei mielestäni voi eikä kannata ulkoistaa rokottamisesta. Vastaanotolla lääkäri voi myös kysyä tarkentavia kysymyksiä ja ohjeistaa asiakasta esimerkiksi lääkkityksen käytössä”, Kirsi kertoo. ”Rokotusringin lääkärit kokevat työn mielekkäänä, koska kyseessä on ennaltaehkäisy ja asiakkaat ovat terveitä ja tyytyväisiä.”

> Jatkuvuus. Malli on ollut käytössä jo parikymmentä vuotta. On asiakkaiden kokemuksen kannalta tärkeää, ettei edes vastaanottoaikoja muuteta. Kaikki tietävät, kuinka toimia – niin neuvontaa kaipaavat vantaalaiset kuin terveysasemien henkilöstö. ”Olemme harkinneet esimerkiksi nettilomakkeen käyttöönottoa, mutta tällä hetkellä emme näe että se nopeuttaisi asiointia. Tarkentavien kysymysten tekemiseen meni kuitenkin lisää aikaa”, Päivi toteaa.

Aivan täydellinen tämäkään järjestelmä ei ole. ”Jatkuvasti muuttuvan tiedon perässä pysyminen on meillekin haasteellista”, Kirsi sanoo. ”Työnjako terveysasemien ja keskittelyn terveysneuvonnan välillä elää jatkuvasti. Keskittämisestä huolimatta on toisaalta myös hyvä säilyttää kaikilla asemilla rokotusosaamista.”

Kaiken kaikkiaan malli on kuitenkin toimiva. Siitä todisteena on tavallisten vantaalaisten tyytyväisyys. Edes vastaanottoilla jonottamaan joutuvat eivät valita, sillä he tietävät saavansa laadukasta, henkilökohtaista palvelua. ”Harvoin saa hoitotyöstä näin hyvää palautetta – ja näin usein”, Aino nauraa. ”Jotkut asiakkaat tulevat vastaanotollemme vaikka asian voisi hoitaa tavallisella terveysasemallakin. Tänne kun on kuulemma niin kiva tulla!”

teksti | Salla Nazarenko kuvat | Merja Ojala

KUNTAJOHTAJA HOI!

- *Somen aika on tullut*

Sosiaaliseen mediaan kuntajohtajien viestintä- ja vuorovaikutusvälineenä liittyy paljon epätietoisuutta. Tuore tutkimus kuitenkin paljastaa, että U-käännös somen valtatieltä ei enää onnistu.

Kuntajohtajien some-suhde alkaa selvitä.

Lapin yliopiston tutkimusryhmän **Antti Syväjärven, Jaana Leinosen, Anu Pruikkosen ja Rauno Korhosen** tutkimuksessa *Sosiaalinen media kuntajohtamisessa* tarkastellaan sekä kuntajohtajien arkista some-käyttöä että somen mahdollisuuksia osana kuntajohtamista, avaten myös someen liittyvää lainsäädäntöä.

Tutkimusraportti kertoo, että sosiaalinen media on tullut kuntien viestintään viiveellä. Osa kuntajohtajista käyttää somea hyvinkin suvereenisti, mutta osa pysyy siitä tietoisesti kaukana. Someviestinnän hallitsematon luonne mietityttää.

Toisaalta somen tuoma uudentyypinen avoimuus voi tuoda uudenlaista kontaktia kuntalaisiin.

Tutkimusryhmän vetäjä, professori Antti Syväjärvi summaa kuntajohtajan some-suhdetta todeten, että virkamiehen rooli aiheuttaa usein epävarmuutta.

- Tyypillinen kaari on sellainen, että kunnanjohtaja on aluksi käyttänyt somea yksityishenkilönä ja välineen yleistyessä ja saadessa lisää jalansijaa sitä kautta some on tullut myös kuntajohtajan rooliin. Osa kokee vaikeuden juuri tässä rajanvedossa: miten asemoida itsensä ja roolinsa?

- Myös ylilyöntejä on sattunut: somen spontaani luonne tekee väistämättä sen, että jokaista postitusta ei mieti samalla tavalla kuin miettisi tavanomaista viranomaisviestintää.

Tutkimustietoa sosiaalisen median käytöstä ja roolista Suomen kuntien viestinnässä on suhteellisen vähän. Yleisesti ajatellaan, että digitalisaatio

Osa kokee vaikeuden yksityishenkilön ja kuntajohtajan roolin rajanvedossa: miten asemoida itsensä ja roolinsa?

parantaa mahdollisuuksia avoimempaan vuorovaikutukseen hallinnon, poliittisten päätöksentekijöiden sekä kuntalaisten ja muiden sidosryhmien välillä.

Tällä hetkellä some on kunnissa enemmän yksisuuntainen tiedon jakamisen kanava eikä se tutkijoiden mukaan ole johtanut aitoon vuorovaikutukseen. Kunnista puuttuu sekä ymmärrystä että resursseja.

Sosiaalinen media kuitenkin on eräs merkittävimmistä digitaalisen hallinnon osa-alueista. Tulevaisuudessa sitä ei enää voi sivuuttaa.

Kuntajohtamisen ja somen suhdetta voi selittää myös tämän päivän kuntajohtamisen vaatimuksilla.

Kuntajohtaminen tapahtuu yhä enemmän erilaisissa verkostoissa ja rajapinnoilla, jollaisiin some on hyvä väline. Tutkimus osoittaa, että onnistunut, sopivasti henkilökohtainen some-viestintä lisää kansalaisten luottamusta organisaatioon: esimerkiksi Twitterissä henkilökohtainen tili on tehokkaampi luottamuksen rakentaja kuin organisaation nimissä oleva tili.

Syväjärven, Leinosen, Korhosen ja Pruikkosen tutkimuksen tavoite oli selvittää, mikä on kuntajohtajien sosiaalisen median hyödyntämisen nykytila,

tarkastella kuntajohtajien liikkumavaraa somessa sekä niitä tekijöitä, jotka somen käyttöön vaikuttavat.

Ensimmäiseen kysymykseen saatiin vastaus lähettämällä kysely kaikille Suomen kuntajohtajille, tavoitteena selvittää kuntajohtajien näkemystä sosiaalisesta mediasta, sen roolista ja lähitulevaisuudesta osana kuntajohtajuutta.

Kyselyyn vastasi 115 kuntajohtajaa, joista 2/3 oli somen käyttäjiä. Nettikyselyn lisäksi 25 kuntajohtajaa kutsuttiin teemahaastatteluun. Haastatellut valikoitiin taustatiedot huomioiden niin, että edustetuiksi tulivat sellaiset maantieteelliset alueet sekä kuntakoot, jotka olivat kyselyssä vähiten edustettuina. Lisäksi haastateltaviksi otettiin lähinnä sellaisia kuntajohtajia, jotka eivät hyödyntäneet työssään somea.

Aineisto osoitti, että somea käyttävät eniten keski-ikäiset ja sitä nuoremmat kuntajohtajat, jotka ovat aktiivisia sosiaalisen median käyttäjiä muussakin elämässään.

Vähiten somea käyttivät yli 56-vuotiaat. Yli 40 prosenttia somea käyttävistä kuntajohtajista käytti sitä päivittäin.

Suosituin palvelu oli Facebook ja sen rinnalla Twitter, sekä ammatillisten verkostojen ylläpidossa LinkedIn. Taval-

lisimmin kuntajohtaja ylläpiti yhtä tai kahta tiliä, jotta työtaakka pysyi kohtuullisena.

Somea käyttävät kuntajohtajat olivat yleisesti ottaen tyytyväisiä sosiaaliseen mediaan vuorovaikutusalustana sekä omaan olemiseensa siellä. Nekin kuntajohtajat, jotka eivät somea käyttäneet, ymmärsivät kyselyssä somen väistämättömyyden osana tulevaisuuden kuntatoimintaa.

- Osa johtajista on erittäin taitavia somessa. Osa niin pelokkaita, etteivät koske tikullakaan. Johtajahan pelkää aina sitä, että asiat eivät pysy omassa kontrollissa. Some on vaikeasti hallittava asia, Antti Syväjärvi pohtii.

Merkillepantavaa oli se, että kuntajohtajat myönsivät viestintänsä olevan muodollista ja varovaista. Liian räväköitä kannanottoja ei haluta tehdä, etteivät roolit ja suhteet – toisaalta johtajan yksityisminään, toisaalta poliittikoihin – sekoitu.

Tämä ei ole aina helppoa: esimerkiksi blogoja pitävät kuntajohtajat pohdiskelivat sitä, miten tekstistä saa mielenkiintoisen, pysyen silti neutraalissa virkamiesasemassa.

- Tämä on haasteellinen maailma, Antti Syväjärvi pohtii.

- Julkisessa virassa kritiikki helposti henkilöityy, jolloin somessa halutaan olla neutraaleja, ja toisaalta näyttää vain se ”hyvä minä”. Somessa rakennettava imago ei välttämättä vastaa täysin todellisuutta.

Sosiaalisen median nopea esiinmarssi on jättänyt julkisorganisaatioihin

Kunnilta puuttuu usein strateginen näkemys sosiaalisen median käytöstä.

paljon kysymyksiä sen käytön lainsäädännöllisistä raameista.

Syväjärven, Leinosen, Pruikkosen ja Korhosen tutkimuksessa mainitaan useita lakeja, jotka vaikuttavat someen – näihin kuuluvat niin henkilötietolaki / EU:n tuleva tietosuoja-asetus; laki sananvapauden käytöstä joukkoviestinnässä; laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa sekä rikoslain 24. luku – kunnianloukkaukseen ja yksityiselämään liittyvän tiedon levittämiseen liittyvä lainsäädäntö.

Tilannetta ei helpota se, että tutkimusten mukaan esimerkiksi tietosuoja- ja julkisuuslakia tunnetaan nytkin kunnissa huonosti siitä huolimatta, että niiden voimaantulosta on 17 vuotta.

Somen käyttöä kunnissa puolestaan voi perustella uuden kuntalain säännöksillä kunnan velvoitteista sähköiseen tiedottamiseen sekä hallintolaissa mainituilla palveluperiaatteilla ja hyvän kielenkäytön vaatimuksilla.

Sen sijaan varsinaista somen käyttöön liittyvää lainsäädäntöä ei ole, ja se, yhdistettynä lisääntyneeseen negatiiviseen palautteeseen, jopa vihapuheeseen, voi saada viranhaltijan arastelemaan somea.

- Jotkut virkamiehet yrittävät rajata some-käyttöään niin, että ilmoittavat

kirjoittaneensa some-tekstinsä yksityishenkilönä, Antti Syväjärvi pohtii.

- Varsinkin pienillä paikkakunnilla rajanveto on kuitenkin erittäin vaikeaa – työminä ja vapaa-ajan minä sekoittuvat muutenkin.

Tutkimus osoittaa, että kunnilta puuttuu usein strateginen näkemys sosiaalisen median käytöstä, ja kuntien väliset erot somen käytössä ovat hyvin suuria. Osa kuntajohtajista surffaa sujuvasti somekanavissa ja osaa käyttää niitä vuorovaikutukseen kuntalaisten ja sidosryhmien kanssa, toisille se on vielä varsin vaikeaa.

Tutkimusryhmä muistuttaa kuitenkin, että some on tullut jäädäkseen ja kuntajohtajan on – halusi tai ei – asemoitava itsensä suhteessa siihen.

- Sosiaalinen media on eräällä tavalla se ”tori”, jossa kansa tänä päivänä on. Kuntien on luotava tästä realistinen kuva ja reagoitava tähän, Antti Syväjärvi sanoo.

- Toisaalta onnistunut someläsnäolo ruokkii myös muuta toimintaa kunnassa. Kuntajohtaja on suunnannäyttävä.

Raportti suosittelee, että kuntajohtajat luovat ja määrittelevät itselleen realistisen kuvan somesta ja omasta läsnäolostaan siellä. Lisäksi sosiaalinen media on asemoitava osaksi kuntien johtamisviestintää ja vuorovaikutusta. On aika selvittää niin lainsäädäntö kuin someen liittyvät kehittämis- ja koulutustarpeet.

- Kulttuurinen muutos on hidasta, mutta some on tullut jäädäkseen, Antti Syväjärvi summaa. •

➔ KAKS rahoitti tutkimusta.

Suomi
Finland
100

Veteraanille mitä veteraani tarvitsee

On aika kääntää rintamasuuntaa ja pitää huolta sotiemme veteraaneista. Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi kuntoutuksen ja kotona asumista tukevien palveluiden määrärahaa on huomattavasti lisätty. Määrärahojen käytöstä vastaavat kunnat ja kuntayhtymät.

Lisätietoa: valtiokonttori.fi/veteraanit

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Valtiokonttori
Statskontoret
State Treasury

Kuntaliitto
Kommunförbundet

iStockphoto

IHANNEVALTUUTETTU YMMÄRTÄÄ KOKONAISUUKSIA

Millainen on ihannevaltuutettu - some-virkku vai jalkatyöllä äänestäjiään tapaava? Ainakin itsenäinen ja koko kunnan etua ajava, vastasivat kansalaiset puoluekannatuksesta riippumatta tuoreessa KAKSin gallupissa.

Vastanneiden mukaan hyvä valtuutettu pitää aktiivisesti yhteyttä äänestäjiin ja ajaa heidän etuaan.

Arvostettuja ominaisuuksia ovat räväkkä, aloitteellinen ja esiintymiskykyinen.

Äänestäjä voi tinkiä puolueuskollisuudesta kuntavaaleissa, jos löytää ”hyvän tyyppin”, jolla on myös runsaasti kunnallispoliittista kokemusta. Valtuutetun ei tarvitse olla omalta asuinalueelta, henkilökohtainen tuttu tai ammatillinen kollega.

Reilu kolmannes arvioi, että puolue ja ehdokas ovat yhtä tärkeitä valinnalle, vajaa kolmannes taas painottaa ehdokasta ja neljännnes pi-

tää puoluetta paljon tai jonkin verran ehdokasta tärkeämpänä.

Keskustan kannattajat arvostavat aktiivista yhteydenpitoa äänestäjiin vaalien välillä. Keskustalaiset ja perussuomalaiset korostavat ehdokkaan merkitystä, mutta kokoomuksen, vihreiden ja vasemmistoliiton kannattajat taas puoluettaustaa.

Sosiaalidemokraatteja kannattavien profiili on lähellä kansan keskiarvoa. Kokoomuslaiset ja vihreät painottavat myös ehdokkaan korkeaa koulutusta.

Gallupeja arvostellaan siinä missä niiden uutisoijiakin. Kyselyihin vastaajat tahtovat hurskastella ja me kertojat nostamme liikaa haloota virhehaarukkaan mahtuvista luvuista.

Oululainen kansanedustaja ja Kokoomuksen puoluevaltuuston puheenjohtaja, 36-vuotias **Mari-Leena Talvitie** on koulutukseltaan ympäristötekniikan diplomi-insinööri. Talvitie käyttää eniten Facebookia, lukee Twitteriä, jakaa kuvia Instagramissa ja kirjoittaa ahkerasti kolumneja muun muassa Kalevaan.

Toivekuva ”itsenäisestä valtuutetusta” on Talvitien mielestä hiukan vino:

- Ihmisillä on ryhmäpäätöksis-

tä mielikuva, joka johtuu ehkä valtakunnan politiikasta. Varsinaisia ryhmäpäätöksiä valtuustotasolla teemme korkeintaan kerran vuodessa, lähinnä kun kannat ovat aikalailla tasan ja yksittäiset äänet vaikuttavat.

Talvitiellä on vahva halu vaikuttaa kotikaupunkinsa tulevaisuuteen. Siivuillaan hän kertoo arvostavansa tulevaisuutta, koska aikoo viettää siellä loppuelämänsä.

- Valtuustotason päätökset vaikuttavat pitkälle tulevaisuuteen, ensimmäisen kauden kansanedustaja sanoo.

- Vaikka valtuutettu ajaa koko kunnan ja alueen etua, hän voi tuoda esiin oman kaupunginosansa terveiset. Niistä huolimatta on ajateltava kokonaisuutta.

Talvitie on ehdolla kuntavaaleissa, vaikka toimii kansanedustajana, koska haluaa - ja sitä kautta hänellä on mahdollisuus vaikuttaa esimerkiksi alueen ja maakunnan koulutuspaikkoihin.

Kuntasektorilla vaikutetaan erityisesti ammatilliseen ja ammattikorkeakoulutukseen.

- Kansanedustajan ja valtuutetun tehtävät tukevat toisiaan. Valtuutetun saan tärkeää käytännön kuntatietoutta.

jatkuu >

**- Meidän ikäluokassamme
sosiaalinen media on tapa toimia,
oiva yhteydenpidon väline.**

jatkuu >

Talvitie kertoo saaneensa kiitosta, että pitää vaalien välilläkin yhteyttä äänestäjiinsä.

- Meidän ikäluokassamme sosiaalinen media on tapa toimia, oiva yhteydenpidon väline. Joissakin ikäluokissa sen välttäminen voisi ehkä onnistua,

Mari-Leena Talvitie käyttää eniten Facebookia, lukee Twitteriä, jakaa kuvia Instagramissa ja kirjoittaa ahkerasti kolumneja.

mutta työelämässä olleena perheellisenä ja kansanedustajana pidän sitä keskeisenä työkaluna.

- Facebookissa minulla on ollut poliittikosivu jo seitsemän vuotta. Twitteristä luen uutisia ja Instagramissa jaan kuvia omasta arjesta. Facebookin kautta tiedotan enemmän, sillä se on laajin eri ikäisten ja eritaustaisten ihmisten käyttämä verkkoyhteisö. Se ei kuitenkaan ole tehokkain muun muassa mainosten suuren määrän takia.

Tavallista poliittista työtä ja kampanja-aikaa Talvitie ei erottele, vaan kannattaa samanlaista toimintatapaa koko ajan. Muutenkin hän sanoo haastavansa pois lupauksista ja kampanjoista. Alussa Talvitie tunnustaa somen vievän aivan liikaa aikaa.

- Itselleen pitää asettaa rajoja. Kännyksen tai padin kautta ajatellaan olevan niin helppo saavuttaa ihmisiä, mutta on syytä miettiä milloin ja miten niitä käyttää.

Some vai perinteinen jalkatyö?

- Sekä että. Olin tammikuussa kymmenessä koulussa, muun muassa Mädetöjan lukiolla, joka on laulaja **Saara Aallon** kotilukio, Talvitie vastaa.

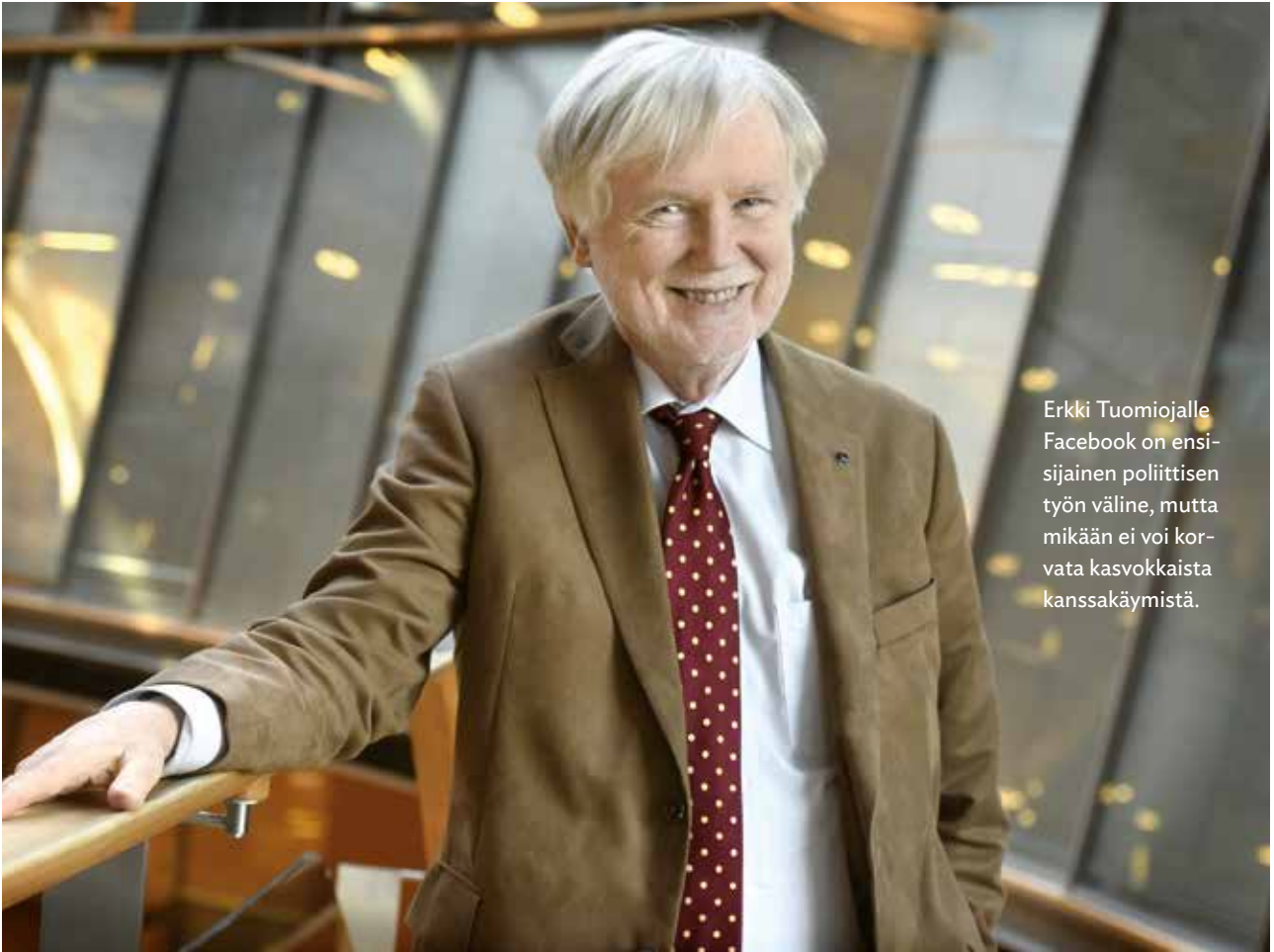
- Voiman saa kuitenkin face to face -kohtaamisista, vaikka halaamisesta!

- Perheelliselle ja elämän ruuhkavuosia elävälle somen mahdollisuudet ovat suuremmat kuin haitat. Jos vaikka lapsi on sairaana, voi laittaa ryhmälle evästyksensä kerralla eikä tarvitse puolenkymmentä puhelua.

SDP:n kansanedustaja, VTT ja poliittisen historian dosentti **Erkki Tuomioja** on työskennellyt Helsingin valtuustossa kymmenen vuotta ja virassa apulaiskaupunginjohtajana kauemminkin. Nyt hänellä ei historia-toimikuntaa lukuun ottamatta enää ole kunnallisia luottamustoimia.

Tuomioja kolumnoi Hufvudstadsbladetissa, ottaa kantaa blogissaan, arvioi kirjoja ja vinkkaa niistä ja kirjoittaa Facebookissa.

- Valtuustoissa tarvitaan erilaisia ihmisiä. Isoissa valtuustoissa on tar-

Erkki Tuomiojalle Facebook on ensisijainen poliittisen työn väline, mutta mikään ei voi korvata kasvokkaista kanssakäymistä.

Tuomiojan mukaan netti on tiedonhankintaväline, mutta häikäilemättä myös disinformaatiota välittävä.

vettakin erikoistumiselle, mutta kaikilla pitää olla myös kokonaiskuva. On voimavara tuntee jokin erityisalue hyvin ja että on ankkurointi omaan alueeseen, Tuomioja sanoo.

Tuomioja muistuttaa, että 1970-luvun puolueosastoilla oli kuukausikokoukset ja säännöllisiä tapaamisia parikin kertaa viikossa, nykyään vuosikokoukset ja muun muassa satunnaiset toripäivystykset.

- Niissä äänestäjien tapaaminen on sattumanvaraista ja usein samojen ihmisten kanssa, hän sanoo.

Tuomioja kertoo olleensa ”mitä suurimmassa määrin yleisehdokas” ja vain kaksi vuotta pelkkä valtuutettu.

- Olen puolustanut tätä valtuutetun ja kansanedustajan yhdistelmää, kun-

han kansanedustaja käy myös valtuustonsa kokouksissa. Useimmat yhteydenotot ovat koskeneet kuntapolitiikkaa. Jollet ole siinä mukana, kontaktit harvenevat, Tuomioja väittää.

Entä sosiaalinen media?

- Sekä kotisivun että Facebookin avulla saan sanottavani ulos sellaisena kuin haluan ilman välikäsiä ja sieltä voi myös tarkistaa, missä muodossa olen asioista sanonut.

Tuomiojan mukaan netti on tiedonhankintaväline, mutta häikäilemättä myös disinformaatiota välittävä.

- Kouluissakin pitäisi opettaa niiden erottamista vaikka ehkä nuoremmat sen osaavatkin paremmin. Totuudenjälkeisenä aikana on sama pitääkö fakta paikkansa, kun ”se voisi pitää”.

Some on myös poistanut normaalin käytöksen pidäkkeitä, Tuomioja on huomannut.

Siellä nähtyjä solvauksia ei tehtäisi painetussa mediassa tai kasvokkain. Vasta nyt on poliisi herännyt ja ensimmäiset oikeustapaukset on istuttu.

- Solvaus ei muutu hyväksyttäväksi missään välineessä.

Facebook on Tuomiojalle ensisijainen poliittisen työn väline, ei niinkään henkilökohtainen:

- Siellä on tuhansia kavereita, joista tietenkään tunnen vain muutaman sata. Some on välttämätön, muttei koskaan voi korvata kasvokkaista kanssakäymistä. Tässä mielessä juuri Facebook on väärä nimi. •

Täältä löydät:

gallupin kansalaisten ihannevaltuutetusta

EPÄLUOTTAMUKSEN LUVUT

TÄSSÄ SE ON: ensimmäinen laatuaan. Kunnallisalan kehittämissäätiö KAKS teetti Manner-Suomen kaikkia maakuntia koskevan *Maakuntapuntarin 2017*. Katso tuloksia tarkemmin KAKSin sivuilta kaks.fi

Maakuntapuntarissa kansalaisilta kysyttiin – maakunnittain – heidän näkemyksiään muun muassa maakunnallisesta identiteetistä, maakunnan tulevaisuudesta ja itsehallinnosta sekä luottamuksesta päätöksentekijöihin kaikilla eri tasoilla: luottamus EU-päätäjiin, kansanedustajiin, maakuntapäätäjiin ja kuntapäätäjiin.

Gallup on karua ja hämmentävää luettavaa. Suomalaisen luottamus päätäjiin – aivan kaikilla tasoilla – näyttää heikolta. Poliitiikan tutkijoille aineistossa riittää perettavaa myöhemmin ajan kanssa.

Polemiikki poimi galluputkimuksesta kansalaisten vastaukset luottamuksesta päätöksentekoon.

KAKSin asiamies **Antti Mykkänen** muistuttaa, että luottamussuhteen selvittäminen antaa tietoa siitä, koetaanko päätöksentekijöiden toiminta oikeutetuksi ja hyväksytyksi. Luottamus päivittyy jatkuvasti, Mykkänen kiteyttää. Nyt luottamusta ei ole.

Suomalaisista kuusi kymmenestä ei luota kotikunnan eikä maakunnan päätäjiin. Kaksi kolmesta ei luota valtakunnan päätäjiin ja peräti kolme neljästä ei luota Euroopan unionin päätäjiin.

Kymenlaaksossa on suurin epäluottamus kunnan ja maakunnan päätäjiin, Pohjois-Karjalassa valtakunnan, ja Pohjanmaalla EU-päätäjiin. Vastaavasti pienintä epäluottamus kunta- ja maakuntapäätäjiin on Pirkanmaalla, Lapissa valtakunnan ja Keski-Suomessa EU:n päätäjiin.

Ikä, sukupuoli tai asuinpaikka eivät olennaisesti vaikuta luottamuksen määrään. Sen sijaan puoluekannatuksella on merkitystä. Ainoastaan keskustan kannattajien enemmistö (56,5%) luottaa kotikunnan päätäjiin. Vastaava luku perussuomalaisen kannattajilla on 18,3%.

Henkilöillä, jotka eivät äänestä, luottamus päätäjiin kaikilla tasoilla on olematon, vaihdellen 4,5 prosentin (valtakunnan päätäjät) ja 9,3 prosentin (kotikunnan päätäjät) välillä. •

KAKSILLE TUTKIMUKSEN TOTEUTTI KANTAR TNS OY INTERNETPANEELINA MARRASKUUSSA 2016. KAIKISTA MAAKUNNISTA HAASTATELTUJA OLI YHTEENSÄ 4299. KOKO VALTAKUNNAN AINEISTOSSA VIRHEMARGINAALI ON 1,5% SUUNTAANSA, MAAKUNNITTAISISSA LUVUISSA SE VAIHTELEE 4-7% VÄLILLÄ.

POHJOIS-POHJANMAA

- 55,6 %
- 57,1 %
- 62,7 %
- 72,5 %

KESKI-POHJANMAA

- 70,7 %
- 65,5 %
- 74,3 %
- 78,1 %

POHJANMAA

- 61,4 %
- 68,9 %
- 81,9 %
- 82,1 % epäluottamus suurinta

ETELÄ-POHJANMAA

- 57,7 %
- 61,8 %
- 67,7 %
- 75,3 %

SATAKUNTA

- 63,2 %
- 65 %
- 74,7 %
- 77,5 %

VARSINAIS-SUOMI

- 65,5 %
- 65,4 %
- 77 %
- 75,7 %

Epäluottamuksen luvut maakunnittain

eli 'ei luota kovinkaan paljon' tai 'ei lainkaan' päätäjiin:

UUSIMAA

- 61,8 % kotikunnan päätäjät
- 61,7 % maakunnan päätäjät
- 73,1 % valtakunnan päätäjät
- 76,4 % Euroopan unionin päätäjät

LAPPI

- 58,7 %
- 66,4 %
- 62,3 % epäluottamus pienintä
- 78 %

KAINUU

- 60,2 %
- 64,6 %
- 75,8 %
- 77 %

KESKI-SUOMI

- 58,2 %
- 62,9 %
- 67,7 %
- 69,2 % epäluottamus pienintä

PIRKANMAA

- 55,3 % epäluottamus pienintä
- 55,1 % epäluottamus pienintä
- 71,1 %
- 75,9 %

PÄIJÄT-HÄME

- 70,7 %
- 69,2 %
- 70,9 %
- 70,1 %

KANTA-HÄME

- 70,9 %
- 63 %
- 68,6 %
- 76 %

POHJOIS-SAVO

- 60,3 %
- 58,3 %
- 71,5 %
- 78,6 %

ETELÄ-SAVO

- 59,3 %
- 62,3 %
- 67,6 %
- 74,6 %

POHJOIS-KARJALA

- 62,6 %
- 69,2 %
- 83,5 % epäluottamus suurinta
- 81,2 %

ETELÄ-KARJALA

- 60,6 %
- 68,3 %
- 72,1 %
- 78,8 %

KYMENLAAKSO

- 73,3 % epäluottamus suurinta
- 77,6 % epäluottamus suurinta
- 77,4 %
- 78 %

KOKO MAA

- 59,4 % kotikunnan päättäjät
- 60,1 % maakunnan päättäjät
- 69,3 % valtakunnan päättäjät
- 74,7 % Euroopan unionin päättäjät

teksti | Pirjo Silveri

Puskaradion voima vaikuttaa sote-uudistuksessakin:

MAINE MERKITSEE, KUN POTILAS VALITSEE

Vanhan sanonnan mukaan hyvä kello kauas kuuluu, paha vielä kauemmas. Kansanviisaus sopii myös terveydenhuoltoon.

Kun potilaan valinnanvapaus lisääntyy, hoitopaikan myönteisellä maineella on entistä enemmän väliä. Kahden yliopiston yhteinen tutkimus tähyää tänä vuonna karikoita, jotka voivat vaarantaa organisaation imagoa.

- Sote-uudistuksessa meitä alkoi kiinnostaa, millä tavalla ihmiset valinnanvapauttaan käyttävät. Haluamme herätellä ammattilaisia ja tuottaa tietoa myös kansalaisille, kiteyttää sosi- ja terveydenhuollon tietohallinnon professori **Kaija Saranto** Itä-Suomen yliopistosta.

Maine hallinnassa -hankkeen vetovastuu on Itä-Suomen yliopistolla, toisena mukana on Turun yliopisto.

- Meillä on pitkä yhteistyö Turun yliopiston professori **Reima Suomen** kanssa. Hän haluaa katsoa mainepuolta johtamisen ja yrittäjyyden näkökulmasta, selittää Saranto.

jatkuu >

Lisääntyvä valinnanvapaus pakottaa alan toimijat terästyttämään, uskoo professori Kaija Sarento.

jatkuu >

Ltä-Suomen yliopiston sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon tutkimusryhmälle potilasturvallisuuden kysymykset ovat entuudestaan tuttuja. Tällä kertaa ne eivät ole keskiössä, mutta tausta vaikuttaa:

- Edellisissä tutkimuksissa olemme päässeet perehtymään terveydenhuollon vaaratapahtumailmoituksiin. Lomakkeessa on yksi kohta, johon ilmoituksen käsittelijä voi ruksata, onko tapahtuneesta imagohaittaa organisaatiolle. Nyt selvitämme, mitä imagohaitta asiantuntijoiden mielestä tarkoittaa, miten julkisen palveluntuottajan maine määritellään, ja mistä se koostuu.

Tulevaisuudessa potilaan valinnanvapaus koskee myös erikoissairaanhoidon ja yksityisiä palvelujen tuottajia, kun se tähän asti on liittynyt lähinnä perusterveydenhuoltoon.

Julkisen terveydenhuollon piirissä ei aiemmin juuri ole tehty maine-tutkimusta.

- Nykyään kaikki on yhä enemmän avointa ja julkista. Siksi myös maineasiat kantautuvat herkästi kansalaisten korviin. He haluavat mennä hyvämaineisiin organisaatioihin potilaiksi ja asiakkaisiksi, Saranto perustelee aiheen ajankohtaisuutta.

Maine syntyy markkinoilla ja julkisilla foorumeilla, mutta organisaatio itse pystyy siihen vaikuttamaan. Henkilöstö on keskeisessä vastuussa plusmerkkisen mielikuvan luomisessa.

Jonkin verran kunnissa on jo ollut valinnanvapautta tukevaa toimintaa, muun muassa palveluseleitä ja erilai-

sia maksusitoumuksia. Terveyskeskusta on saanut vaihtaa, ja aikanaan hoitotakuu nosti esiin jonojen tilanteen.

Kun näitä pieniä ilmiöitä on organisaatiotutkimuksessa selvitetty, tulokset ovat osoittaneet, etteivät ihmiset kovin herkästi vaihda esimerkiksi terveyskeskuslääkäriä tai palvelun tuottajaa.

- Sijainti on usein määräävä tekijä. Jos potilas tarvitsee esimerkiksi fysioterapiaa, ja tarjolla on monia mahdollisia paikkoja, hän valitsee sen, joka on lähellä tai jonne on helppo mennä vaikka työmatkalla. Meidän tutkimuksessamme tällaiset tekijät eivät ole lainkaan mukana. Mittaamme pelkästään toiminnan laatua, ja selvitämme, mitä se tuo kuvioon lisää.

Vaaratapahtumien seurantajärjestelmän lomakkeeseen kirjataan tarkka kuvaus tapahtuneesta tai läheltäpiti-tilanteesta. Organisaation nimittämät käsittelijät ovat yleensä esimiehiä, eli arvioinnin tekee päällikkötaso.

- Aiemmissä tutkimuksissa olemme käsitelleet paljon näitä ilmoituksia, ja huomanneet, ettei imagohaitta-kohtaa suinkaan aina rastiteta. Suurin osa vaaratapahtumailmoituksista kuuluu lääkkehoidon luokkaan, tiedon hallinta ja tiedonkulku on tilastoissa toisena.

Jotkut tapaukset on helppo luokitella kustannuksia aiheuttaviksi tai toimintaa vaikeuttaviksi. Joistakin mieltää oitis, että imago kärsii, mutta aina arviointi ei ole täysin mutkatonta.

- Lääkehoidossa ilmenevä vaaratilanne on yleensä helppo todentaa, samoin selviä ovat tiedonkulun kategoriaan liittyvät tapaukset. Joku saa kotiinsa toiselle potilaalle tarkoitetun kirjeen eli postitus epäonnistuu. Suullisessa kommunikaatiossa jokin tärkeä tieto voi jäädä välittymättä. Haluamme tarkastella, liittyykö imagoon yhdistettäviä asioita tiettyihin vaaratapahtumaluokkiin enemmän kuin muihin.

Vaaratapahtumien raportointiverkostoon voi jokainen terveydenhuollon organisaatio liittyä. Tällä hetkellä mukana on yli 200 erilaista ja erikoista toimijaa, joukossa yliopistosairaaloita, keskussairaaloita, kaupunkien ja kuntayhtymien terveyskeskuksia eri puolilta Suomea.

Ilmoituksia on 2000-luvulla kirjattu kaikkiaan yli miljoona, joten mainetutkijoilla on käsissään valtava aineisto.

- Pystymme poimimaan kattavan otoksen niin, että koko maa ja kaikki organisaatiotasot tulevat edustetuiksi. Syntyy varmasti mielenkiintoinen tutkimuksellinen asetelma, ja saamme monipuolisen kuvan, millaisista tekijöistä maine koostuu.

Tutkijoita kiinnostaa ilmiö sinänsä. Asioita katsotaan asioina, ei sitä, ajatellaanko Turussa eri tavoin kuin Rovaniemellä.

- Organisaatiot häivytetään tu-

loksista, emme ota niitä lainkaan kiihariin. Pystymme luotettavasti ja anonymisti käsittelemään dataa, ja samalla suojelemaan yksittäisiä toimijoita.

Professori Kaija Saranto uskoo, että lisääntyvä valinnanvapaus pakottaa alan kaikki toimijat terästäytymään.

- Maine hallinnassa -tutkimuksella haluamme herättää keskustelua, jota toistaiseksi ei ole paljon käyty. Julkisessa terveydenhuollossa ei ole tarvinnut miettiä näitä, koska palvelua pyöritetään verovaroin ja asiakkaita on aina riittänyt. Tulevaisuudessa ei välttämättä enää ole näin, vaikka hoidon laatu, turvallisuus ja luotettavuus edelleen pysyvät ykköstekijöinä.

Kaikkien täytyy kuitenkin tsemppata "me olemme hyviä, meillä riittää asiakkaita ja me hoidamme asiakkaamme hyvin". Kaija Saranto toteaa, että tämä koskee myös julkista sektoria, ei pelkästään yksityistä, kuten usein helposti mielletään.

Puskaradion voima ja valta on maailman sivu tiedetty mahtavaksi.

- Onerittäin paha asia, jos se terveydenhuollossa alkaa syystä tai toisesta laulaa. Valinnanvapauden lisääntyessä huono maine johtaa potilaiden kaikkoamiseen, ja silloin myös työyhteisö on vaarassa.

Voidaan joutua miettimään, suljetaanko koko terveyskeskus tai tar-

Valinnanvapauden lisääntyessä huono maine johtaa potilaiden kaikkoamiseen, ja silloin myös työyhteisö on vaarassa.

vitaanko jotakin sairaalan yksikköä lainkaan.

- Kun sote-sopassa ovat pian julkiset ja yksityiset palveluntuottajat sekä vielä kolmas sektori, mainetekijän olemassaolo on syytä tunnistaa, ja organisaation on osattava kiinnittää huomiota positiivisen maineen ylläpitoon. Kukaan tuskin haluaa menettää työpaikkaansa asiakasvirran loppumisen takia!

Itä-Suomen ja Turun yliopistojen mainetutkijat tekevät aluksi rekisteritutkimusta.

- Odotamme siitä hyviä tuloksia ja lähtölaukausta jatkotutkimukselle. Seuraavassa vaiheessa voisi mennä syvemmälle, käyttää muita tutkimusmenetelmiä, tehdä esimerkiksi haastatteluja ja kyselyjä organisaatioissa. Silloin aihetta pystyisi nostamaan toimijoiden kannalta, sekä kansalaisten että asiantuntijoiden näkemyksiä, miettii Saranto. •

➔ *KAKS rahoittaa tutkimusta.*

public
emba

executive
mba tampere

Public EMBA
- Yhteisen hyvän johtajille
Executive MBA in Public Management
käynnistyy jälleen syksyllä 2017.

Tutustu
tarkemmin www.embatampere.fi

TAMPEREEN
YLIOPISTO

**Tilintarkastuksen ja arvioinnin
symposium Tampereella 1.-2.6.2017**

Tutustu
tarkemmin www.uta.fi/jkk/tasymposium

Professori Teemu Malmin mukaan asiat pitäisi suhteuttaa hintaan ja seurata sekä kustannuslukuja että vaikutuksia, joita panoksilla saadaan aikaan.

SOTE-SEKTORIA ON JOHDETTU VÄÄRIN

Johtamisen tunnuslukuja tutkinut ryhmä tyrmää väitteen sote-menojen väistämättömästä kasvusta.

Sote-menojen nykytaso sekä se, että niissä ei pystytä säästämään, korkeintaan hillitsemään menokehitystä, otetaan Suomessa annettuna.

Paremmalla johtamisella päästäisiin todellisiin säästöihin ja jopa suurten ikäluokkien viimeiset vuodet hoidettaisiin hyvin ja laadukkaasti.

Näin uskaliaisiin väitteisiin päätyi sote-tunnuslukuja tarkastellut tutkimusryhmä.

Sairaanhoitopiirien tunnusluku-projektin kolmas tutkimusraportti, Aalto-yliopiston **Petra Kinnulan**, **Teemu Malmin** sekä **Erkki Vauramon** laatima *Mitä lukuja sote-alueen johtamisessa tarvitaan?* tarjoaa suomalaiselle sote-johtamiselle sekä ma-donlukuja että esimerkkejä siitä, miten sektoria on johdettu hyvin. Tutkijat peräänkuuluttavat tiedolla johtamista ja strategista otetta.

Sote-sektorin johtamisen tärkeimpiä tunnuslukuja on vaikeaa nime-tä. Professori Teemu Malmin mukaan tärkeimmät johtamisen tunnusluvut liittyvät vaikuttavuuteen.

- Tuottavuuteen ja kustannuksiin liittyen lukujen täytyisi olla kunnossa.

Asiat pitäisi suhteuttaa hintaan ja seurata sekä kustannuslukuja että vaikutuksia, joita panoksilla saadaan aikaan, professori Malmi sanoo.

Myös tuotettua laatua tulee mitata.

- Meillä väitetään aina, että laatu ja jonojen purku vaatii rahaa. On lukuisia esimerkkejä, että näin ei ole, vaan paremmalla johtamisella päästään hyvään tulokseen, hän jatkaa.

Tutkimusraportti kertoo, että toiminnan vaikuttavuuden mittaaminen sote-sektorilla on tällä hetkellä vaikeaa muun muassa koska palveluja tuotetaan hajautetusti pienille väestöpohjille, lääketiede ja sen käytännöt kehittyvät sekä paikalliset hoitokäytännöt vaihtelevat.

Johtamiseen taas tarvittaisiin konkreettista tietoa – suoritteita, kustannuksia, työvoiman käyttöä ja muuta dataa, joka auttaisi tuottamaan vertai-

lutietoa alueellisten poikkeavuuksien syiden löytämiseksi.

Esimerkiksi laaturekisterejä toki on ja tuottavuuttakin mitataan, mutta näistä ei tehdä alueellisia kokonaisuuksia eikä yksiköiden toimintaa voi verrata erillään vaan osana palveluverkkoa. Tällaisin tiedoin ei voida selittää jopa kaksinkertaisia kustannustasoeroja sairaanhoitopiirien välillä, tutkimusraportti toteaa.

- Totuus on, että kun vertailutietoa ei oikeantasoisena ole, on lääkärin ja virkamieskunnan helppo sanoa, että rahaa on saatava, Teemu Malmi napauttaa.

Googlaus sanoilla ”Key indicators for health care” antaa kaksitoista miljoonaa hakutulosta, tyypillisimmin esimerkiksi sairaaloiden yksiköiden ominaisuuksia, avaintautien hoitoti-

jatkuu >

- Tuottavuuteen ja kustannuksiin liittyen lukujen täytyisi olla kunnossa. Asiat pitäisi suhteuttaa hintaan ja seurata sekä kustannuslukuja että vaikutuksia, joita panoksilla saadaan aikaan.

Momentum parempaan sote-johtamiseen on parhaillaan meneillään, mikäli säästöjä aidosti halutaan.

jatkun > lastoja tai potilaiden odotusaikoja.

Kinnulan, Malmin ja Vauramon raportin mukaan näihin ei kiinnitetä vielä Suomessa tarpeeksi huomiota. Esimerkiksi Yhdysvaltain kehitysyhteistyövirasto USAID on kehittänyt oman ohjeiston terveydenhuollon johtamisen tunnuslukujen määrittämiseksi. Siinä lähdetään liikkeelle strategiasta ja strategisista mittareista: ensin määritellään väestön tarpeet ja ratkaistavat ongelmat, sen jälkeen keinot ja tilanne, jossa halutaan olla kauden päätyessä.

Kinnulan, Malmin ja Vauramon raportti peräänkuuluttaa strategisempaa sote-johtamista. On pohdittava paitsi sitä, miten päästäisiin konkreettisiin tavoitteisiin kuten jonojen purkamiseen, myös sitä, millä kustannustasolla palvelut tulee muuttaman vuoden päästä tuottaa.

Suomessa terveydenhuollon tunnuslukuja tuottaa peräti 26 eri organisaatiota Tilastokeskuksesta THL:een, Kelaan ja Kuntaliittoon.

Vertailutietoa ei ole riittävästi; joskin esimerkiksi SITRA on kehitellyt palvelupaketteja sote-alueiden toiminnan ja kustannusten vertailuun. Näiden avulla voidaan alueittain verrata tuotettujen palveluiden määrää sekä niistä aiheutuneita kustannuksia.

iStockphoto

Lisäksi muun muassa OECD tuottaa jäsenmaiden välisiä vertailuja esimerkiksi lääkäreiden ja hoitajien määrään, toimenpiteisiin ja keskimääräiseen sairaalassaoloaikaan liittyen.

Myös lääkkeiden käytöstä ja kustannuksista sekä ikääntymisestä ja pitkä-aikaisesta hoidosta löytyy vertailuja. Suomessa erityisen tärkeitä olisivat toiminnan määrää kuvaavat luvut suhteessa populaatioon sekä vertailutieto käytössä olevasta kiinteistömäärästä sekä vuotuisista investoinneista.

Suomalaista terveydenhuoltoa pidetään yleisesti hinta-laatusuhteeltaan hyvänä. Ruotsissa toimiva Health Consumer Powerhouse Index julkaisi tammikuussa terveydenhuollon tuloksia vuodelta 2016 mitaavan indeksinsä. Suomi oli 35 maan joukossa kahdeksannella sijalla. Indeksien kustannustehokkuutta mitaavassa osassa Suomi sai 288 pistet-

tä 300:sta.

Professori Erkki Vauramo kuitenkin muistuttaa, että kaikki ei ole yksinomaan hyvin.

Huonoja sijoituksia oli kolme: perusterveydenhuollossa lääkäriin ei pääse samana päivänä, toisen lääkärin mielipiteen saaminen on vaikeaa, ja nyt uutena asiana Suomen ranking on laskenut huonoksi koululaisten liikkunnan vähäisyyden vuoksi.

- Tämä on huolestuttavaa sikäli, että hoitava lääketiede on tullut tien-sä päähän, lisähoitaminen ei enää auta, mutta taudin syntyminen voidaan ehkäistä. Tulevaisuuden terveydenhuollon painopiste on ennaltaehkäisy, Vauramo sanoo.

Vauramon, Malmin ja Kinnulan tutkimusraportissa esitetyt konkreettiset esimerkit myös näyttävät armoita, että suomalaisissa sairaaloissa on tyhjäkäyntiä.

Raportti esittelee esimerkkinä leikkaussalien paikoittaisen vähäisen

KAKSINEUVOISEN SALAISUUS ON SELKEYS

Kuntayhtymä Kaksineuvoisessa aikaan saadut miljoonasäästöt vanhustenhuollossa nousivat raportissa esiin monta kertaa.

Kurikan kaupunginjohtaja **Anna-Kaisa Pusa** toimi aiemmin Kaksineuvoisen johtajana.

Miten mahdollomasta tehtiin mahdollista?

- Asiakslähtöisyys, tiimirakenteet ja johtamisjärjestelmän selkeys, vastaa Anna-Kaisa Pusa.

- Teimme syväanalyysin kotihoitosta ja tarkastelimme sitä asiakkaan parhaaksi laadun ja henkilöstön osamisen kautta.

Pusa toteaa, että asiakkaalla on oikeus saada kotiin sairaanhoitaja,

lääkäri, fysioterapeutti tai lähihoitaja hoidon ja hoivan tarpeensa mukaisesti.

- Lakattiin siirtämästä asiakkaita yksiköstä toiseen, luotiin selkeä järjestelmä, jossa ennaltaehkäisevät palvelut ja kotihoito ovat merkittävässä asemassa.

Kaksineuvoisessa luotiin toiminnalliset tiimit vanhusten kotihoitoa varten; mahdollistettiin 24/7-hoitovalmius ja lisättiin kotihoito-osamista muun muassa psykiatrisella hoidolla sekä kotikuntoutustoiminnalla.

Sairauskeskeisestä vanhusten hoidosta kehittyttiin asiakaslähtöiseen, asiakkaan voimavaroja tukevaan hoivaan. Näin suurempi osa vanhuk-

sista pärjää turvallisesti kotonaan ja ympärivuorokautisen hoivan sekä laitoshoidon määrä väheni radikaalisti.

Säästöjen lisäksi näkökulma oli koko ajan varsin inhimillinen.

- Terveyskeskuksen vuodeosasto ei voi olla kenenkään koti, Anna-Kaisa Pusa muistuttaa. Henkilöstön työssä on parantava voima, ei seinissä.

Kysyttäessä julkisen sektorin johtamisen haasteista Pusa toteaa, että ongelma on usein uskalluksen puute.

- Pitää uskaltaa johtaa ja esittää haastavia ratkaisuja. Ja asioita muut- taessasi joudut ottamaan riskin ja sietämään epävarmuutta. Strategiset tavoitteet ovat tärkeitä, Pusa toteaa.

käytön, ei-lääketieteellisen henkilöstön suuren määrän sektorilla sekä poliklinikan resurssien matalan käytöstäasteen. Lisäksi rakennusten koko on kasvanut ja niissä on piilotilaa.

Tutkijoiden mielestä perusongelma on toisaalta poliittisessa päätöksenteossa sekä siinä, että sote-sektorilla sana ”kustannukset” nostaa karvat pystyyn.

Rahaa on totuttu saamaan tarvittaessa ja kulujen kasvu on itsestään selvää. Yksikään sairaanhoitopiirin johtaja ei tiettävästi koskaan ole saanut potkuja roiman budjettilytyn vuoksi.

- Esimerkiksi teollisuudessa on vallalla jatkuvaan kehittämiseen perustuva Lean-ajattelu. Ilman sitä et pärjää kilpailussa, vertaa Teemu Malmi.

- Hyvä, että johtavat terveydenhuollon toimijat Suomessakin ovat ryhtyneet soveltamaan näitä oppeja,

Malmi toteaa.

Jo nyt on tarjolla esimerkkejä johtamisesta, jolla on päästy konkreettisiin säästöihin.

- Eksotessa ja Kaksineuvoisessa rohkea, indikaattoreihin perustuva johtaminen johti hyvään lopputulokseen. Silloin kuitenkin on myös poliittisen johdon uskallettava tehdä vaikeita päätöksiä. Terveyskeskuksen keskittäminen on sellainen. Palvelu on voitava hakea naapurikunnasta, hän jatkaa.

Malmin, Vauramon ja Kinnulan tutkimus muistuttaa, että momentum parempaan sote-johtamiseen on parhaillaan meneillään, mikäli säästöjä aidosti halutaan.

Suurten ikäluokkien erikoissairaanhoidon käyttö pienenee 70 vuoden iän jälkeen. Perusterveyspalvelujen tarve alkaa kasvaa vasta heidän täytettyään 80 eli noin vuonna 2025.

Vuosina 2017 - 2027 siirtyy mer-

kittävä määrä työntekijöitä eläkkeelle. Seuraavan kymmenen vuoden aikana olisi siis mahdollisuus rakenneuudistuksiin ja todellisiin aitoihin säästöihin - tuottavuus paranisi laadun kärsimättä eikä ketään tarvitsisi sanoa irti.

Raportti mainitsee useita konkreettisia keinoja - alueellisen vaihtelun tarkastelun lisäksi muun muassa vanhuspalvelujärjestelmän sekä terveyskeskussairaaloiden ylikapasiteettia tulisi purkaa, laboratorio- ja röntgentutkimuksien hinnoittelu uudistaa, ei-lääketieteellistä henkilökuntaa on

jatkun >

Yksikään sairaanhoitopiirin johtaja ei tiettävästi koskaan ole saanut potkuja roiman budjettilytyn vuoksi.

jatkuen >

paljon ja leikkaustoimintaa tulisi keskittää.

Jos keinot ovat olemassa, miksei niihin päästä?

Professori Erkki Vauramo osaa vastata napakasti.

- Tämä yksi sektori on tottunut saamaan aina, mitä haluaa.

Mitä tulee sote-uudistukseen, tutkijat eivät ole kaikilta osin ihastuneita.

- Nykyisessä lakiehdotuksessa on hyvää se, että yksiköt pakotetaan tuottamaan vertailutietoa ja johtamaan sen pohjalta, toteaa Teemu Malmi.

Ehdotetussa järjestelmässä on hyvää myös se, että se on tarveperustainen eli alue saa tietyn rahamäärän jo-

ka riippuu väestön määrästä, iästä, sairastavuudesta, maantieteellisistä olosuhteista ja niin edelleen.

Ongelmana on se, että talousvastuu ja hoitovastuu ovat edelleen eri paikoissa. Eli jos maakunnissa ei ole osattu johtaa ja rahat eivät riitä, valtio tulee ja pelastaa.

Raportti korostaa, että kustannusten ja tehokkuuden tulisi olla sotessa samanarvoisessa asemassa laadun ja saatavuuden kanssa. Muuten julkilaututun 3 miljardin euron säästötavoitteen saavuttamisesta ”ei ole mitään toivoa”, raportti toteaa. •

➔ *KAKS rahoitti tutkimusta.*

SATELLIITTIMALLI ELÄÄ KUNTALAISTEN MUKANA

AINA OIKEANLAISET JA LAADUKKAAT TILAT TASETTA RASITTAMATTA

✓ Satelliittimallissa pysyvän rakennuksen, kuten liikuntahallin tai ruokalan, yhteyteen liitetään erilaisia lainattuja tiloja, joita voidaan tarvittaessa lisätä ja vähentää, ja joiden käyttötarkoitusta voidaan ajan myötä muuttaa. Malli tukee erinomaisesti kuntien elinkaariajattelua.

✓ Lainatut rakennukset eivät rasita kunnan tasetta.

✓ Asiantuntijamme ovat mukana suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpidossa laina-ajan alusta loppuun saakka.

✓ Tarjoamme vaihtoehdon, joka on aidosti taloudellinen, laadukas, joustava ja ekologinen. Lainamme oikeita rakennuksia.

Lue lisää satelliittimallista ja muista lainaamisen eduista: parmaco.fi/miksi-lainata

Ota yhteyttä! Mikko Ruopio, myyntijohtaja • p. 0400 392 977 • e-mail: mikko.ruopio@parmaco.fi

parmaco.fi

Liisa Valonen

Päivi Alasalmi

kirjailija

Sukupolvien metrokuilu

NIIN PALJON KUIN LUIN ÄÄNEEN satuja lapsilleni, ei ainakaan pojasta ole tullut tähän päivään mennessä himolukijaa. Ei houkutelutuna, ei ovelasti suostuteltuna eikä lahjottuna. Teinipojilla tuntuu olevan kaunokirjallisuuden suhteen palomuri. Mitään ei lueta, ellei koulusta pakoteta. Silloinkin sivumäärä ratkaisee: mitä lyhempi kirja, sen parempi. Siksi ilahduin kovasti, kun hän tuli tietokonepelinsä lumoista kertomaan, että pelikaveri oli suosittelut hänelle romaania.

Palomuurin läpäissyt opus oli nimeltään Metro 2033, ja se kertoi kuulemma Moskovan metrotunneleissa asuvista ja taistelevista, ydintuhon viimeisistä henkiinjääneistä ihmisistä. Dmitri Gluhovskin tieteistarina on tehty myös tietokonepeli, luonnollisesti äärimmäisen koukuttava sellainen.

Innosta puhkuen menin verkkokirjakauppaan. Kirja oli sieltä loppuunmyyty, kuten antikvariaateistakin. Onneksi sen pystyi tilaamaan kaukolainana lähikirjastoon. Vaikka kirjassa on lähes 600 sivua, joululomalla pojalla riittäisi aikaa lukea se.

Muutaman päivän kuluttua kirjasta tuli saapumisilmoitus. Kävin lainaamassa kirjan ja ojensin sen koulusta palaavalle teini-ikäiselleni. Odotin riemullista kiitosta, mutta tyrmistys taasi paistaa molempien kasvoilta, kun poika sanoi:

– Ei äiti, en minä tarkoittanut, että minä luen sen, vaan että sinä luet sen ja innostut pelaamaan tätä peliä!

Lyhyen, mutta tiukan sananvaihdon jälkeen poika otti kuin ottikin kirjan käteensä ja alkoi lukea sitä. Äitikin vilkaisi kirjaa, mutta ei sitten kuitenkaan ryhtynyt jättämään pelikoneen ääressä.

Harjaantumaton lukutaito kostautuu viimeistään silloin, kun pitäisi lukea ja omaksua nopeasti yliopiston paksuja tenttikirjoja. Pikaluvun tekniikkaa voi harjoitella romaaneilla. Digiloikkaa on loikittu jo pitkä matka, mutta virtuaalimaailma ei voita kaunokirjallisuuden lumousta. Kirjallisuus opettaa empatiaa, toimii aikakoneena ja kuvitteellisena ulkomaanmatkana. Se herättää mielikuvituksen ja rakentaa sillan kulttuurien välisten kuilujen ylle. Kirjojen kautta voi elää monta elämää.

Maailma on puolillaan lukutaidottomia ihmisiä, jotka haluaisivat oppia lukemaan. Onko toinen puoli pian täynnä ihmisiä, jotka osaisivat lukea, mutta eivät lue?

Tutkija syventyy

MAAHANMUUTTAJIIN KUNTAPOLIITIKKOINA

Tutkija Josefina Sipisen mukaan meillä ei ole riittävästi tietoa maahan muuttaneiden mahdollisuuksista poliittiseen osallistumiseen Suomessa.

Josefina Sipinen tutkii väitöskirjassaan sitä, mikä sai maahanmuuttajataustaiset kuntavaaliehdokkaat kiinnostumaan kunnallispolitiikasta ja voittamaan esimerkiksi kielimuurin tai oman sosiaalisen verkoston puutteet.

Tampereen yliopiston Johtamiskorkeakoulussa tutkijana työskentelevä Sipinen, 27, on mukana Suomen Akatemian rahoittamassa hankkeessa *Polut poliittiseen luottamukseen*.

Sipinen on paitsi yhteiskuntatieteiden, myös filosofian maisteri historian puolelta.

Työ alkoi loka-kuussa 2015, kun vt. professori **Elina Kestilä-Kekkonen** rekrytoi Sipisen vetämäänsä akatemiahankkeeseen. Tutkimus käsittelee maahan muuttaneiden sosiaalisia verkostoja ja politiikkaan kiinnittymistä nimenomaan kuntatasolla.

Sipinen sai kahden vuoden apurahan Kunnallisalan kehittämissäätiöltä KAKSilta. Väit-

telemään hän toivoo pääsevänsä syyspuolella 2019.

Sipinen on ehtinyt työskennellä muun muassa maahanmuuttovirastossa, mutta oli jo sitä ennen kiinnostunut maahanmuuttotermatiikasta Tampereen yliopiston valtio-opin opintojensa myötä.

Sipinen muistuttaa, että maahanmuuttajataustaisten osuus Suomen väestöstä kasvaa jatkuvasti, samoin heidän osuutensa kuntavaaliehdokkaista. Nyt maahan muuttaneiden osuus väestöstä on noin kuusi prosenttia. Siksi tietoa maahan muuttaneista Suomessa ja Suomen vaaleissa tarvitaan.

– Maahanmuuttajataustaisen väestön näkökulma siihen, millaisia päätöksiä ja palveluja tarvitaan, on tärkeää, samoin tasavertaiset mahdollisuudet menestyä kuntavaaleissa. Vuoden 2012 kuntavaaleissa yhteensä 37 125 ehdokkaasta 680:lla oli maahanmuuttotaustaa. Heistä 43 tuli valituksi, Josefina Sipinen selvittää.

– Tutkin sekä kyselyllä että haastattelemalla, millaisia voimavaroja maahanmuuttajataustaiset ehdokkaat kokevat tarvitseensa voidakseen asettua ehdolle vaaleissa. On kiinnostavaa, onko heillä yhteisiä poliittiseen osallistumiseen vaikuttavia kokemuksia nimenomaan siksi, että he tai heidän vanhempansa ovat muutta-

neet Suomeen toisesta maasta, Sipinen jatkaa.

Kysymyksiä riittää: Mihin maahanmuuttajataustaiset ehdokkaat haluavat vaikuttaa? Syntyköö halu poliittiseen vaikuttamiseen maahanmuuttoon liittyvien kysymysten vuoksi, vai kiinnostaa-ko esimerkiksi koulutuspolitiikka kouluikäisten lasten vuoksi?

Puolueet ovat viestineet kevään kuntavaalien osalta, ettei ehdokkaita ole helppoa saada.

Erityisen huolissaan ollaan usein nuorten kiinnostuksesta politiikkaa kohtaan. Samalla tavoin tärkeää on maahan muuttaneiden äänen kuuluminen yhteisessä päätöksenteossa.

Sipisen oma tutkimusaineisto on vielä keruuvaiheessa.

– Lähetän maahanmuuttotaustaisille kuntavaaliehdokkaille kyselyn tänä keväänä. Myöhemmin haluaisin haastatella niitä, jotka tulevat valituiksi, ja kysyä heidän tiestään poliittisiin luottamustehtäviin. Toivon, että he voivat kertoa sekä kohtaamistaan esteistä että kannustimista eli siitä, miten maahan muuttaneen näkökulmasta on mahdollista osallistua politiikkaan Suomessa. •

➔ *KAKS tukee tutkimusta.*

VALTAA KOTIKUNNASSA ON

LIIKAA

20%

17%

TIEDOTUSVÄLINEILLÄ

YRITYKSILLÄ JA
ELINKEONOELÄMÄLLÄ

SOPIVASTI

54%

45%

LÄHDE: KAKSIN GALLUP MARRASKUUSSA 2016.

Tutustu vaaliteemoihimme:

- Elinvoimaa kirjasto-, museo-, kulttuuri-, liikunta- ja nuoriso- palveluilla.
- Hallittu muutos sote- ja maakuntauudistuksessa.
- Asiantuntijatyön resurssit kuntoon.

KUNTAVAALIT
9.4.2017

*Muista
äänestää!*

 Kumula
KUNTIEN ASIANTUNTIJAT RY

 **Akavan
Erityisalat**

www.akavanerityisalat.fi/elamasikuntaan

#ELÄMÄSIKUNTAAN

lopuksi väitän

”Minä väitän...

...että sote-uudistus lisää asiakastyytyväisyyttä nopeammin kuin uskotaan, mutta säästöjä hitaammin kuin uskotaan

...että kevään kuntavaaleissa äänestysaktiivisuus nousee Helsingissä pormestari-vaalin vuoksi, mutta laskee silti valtakunnassa keskimäärin kodittomien määrän kasvaessa

...että suomalaisen demokratian kohtalonkysymyksiä seuraavalla vaalikaudella on yksilönvapauksien ja kansalaisten turvallisuuden sovittaminen yhteen, skandaalien kautta.”

Markus Leikola
toimittaja, kirjailija

▶ Intä vastaan
TAI peesaa
www.kaks.fi